

RETTSLIGE KOMMUNIKASJONSPROSESSER

En analyse av Lovdata

Kandidatnr: 605

Veileder: Jon Bing

Leveringsfrist: 10.11. 2003

Til sammen 19 224 ord

Dato: 10.11.2003

Innholdsfortegnelse

1	<u>INNLEDNING</u>	I
1.1	PRESENTASJON AV TEMA	I
1.2	FORMÅL OG AVGRENSNING	I
1.3	METODE	II
1.4	KORT OM BEGREPSBRUK	II
1.5	DEN VIDERE FREMSTILLINGEN	II
2	<u>RETTLIGE KOMMUNIKASJONSPROSESSER</u>	IV
2.1	KOMMUNIKASJONSPROSESSEN	V
2.2	SENDERSIDEN	VI
2.2.1	INNLEDNING	VII
2.2.2	RETTSKILDEPRODUKSJON OG RETTSKILDEFAKTORER	VII
2.2.3	UTVELGELSE AV RETTSKILDEFAKTORENE OG REDAKSJON	IX
2.3	INFORMASJONSSYSTEMET	X
2.4	MOTTAKERSIDEN	XI
3	<u>LOVDATA</u>	XIV
3.1	PRODUKSJON AV DOKUMENT	XIV
3.1.1	DATABASE	XIV
3.1.1.1	Dokumentstruktur	xv
3.1.1.2	Kodingen av dokumentet	xv
3.1.2	TRANS – INFORMASJONEN FÅR EGENSKAPER	XVI
3.2	BRUK AV HTML	XVII
3.2.1	HVA ER HTML	XVII
3.2.1.1	Hode-elementet <head>	xviii
3.2.1.2	Kropp-elementet <body>	xix
3.2.2	LOVDATAS BRUK AV HTML I LOVER	XXII
3.2.2.1	Analyse av kodingen av lov	xxii

3.3	HVILKE RETTSKILDER BLIR PRESENTERT PÅ LOVDATAS HJEMMESIDER	XXVII
3.3.1	LOV	XXVIII
3.3.2	FORSKRIFTER	XXIX
3.3.3	DOMMER	XXX
3.4	SØKEFUNKSJONALITET	XXXI
4	<u>BRUKEN AV LOVDATA</u>	<u>XXXIV</u>
4.1	RETTSKILDEPROSJEKTENE	XXXIV
4.1.1	RETTSKILDEPROSJEKT II	XXXVI
4.2	OVERSIKT OVER TALLENE	XXXVI
4.3	ANALYSE AV TALLENE	XXXVII
4.3.1	KJØNNSFORDELING	XXXIX
4.3.2	SPØRSMÅL OM RETTSKILDER, RETTSHJELP ELLER EN KOMBINASJON AV DISSE	XL
4.3.3	OFFENTLIGETT VS. PRIVATRETT	XLI
4.3.4	SPØRSMÅL OM RETTSOMRÅDER	XLII
4.4	ANDRE UNDERSØKELSER	XLIII
4.4.1	JUSSBUSS UNDERSØKELSE FRA 1999 - 2000	XLIV
4.4.1.1	Jussbuss - Kjønn	xliv
4.4.1.2	Jussbuss - Rettsområde	xliv
4.4.2	DEN NORSKE ADVOKATFORENING FRA 2001 – 2002	XLVII
4.4.2.1	DNA - Kjønn	xlvii
4.4.2.2	DNA - Rettsområdet	xlviii
4.4.3	SAMLET VURDERING KJØNN	XLIX
4.4.4	ANDRE VURDERINGER	L
5	<u>FORSLAG TIL FORBEDRING AV LOVDATA</u>	<u>LII</u>
5.1	TILGJENGELIGHET	LII
5.1.1	FORHOLDET TIL OMVERDENEN – ROBOTS.TXT	LII
5.1.2	BRUK AV METAINFOREASON	LIII
5.1.3	SØKEFUNKSJONEN	LIV
5.2	DOMMER	LIV
5.3	KOMMERSIELLE HENSYN	LIV
6	<u>KONKLUSJONER</u>	<u>LVI</u>

7 LITTERATURLISTE **LVII**

8 VEDLEGG: RAPPORT FRA RETTSKILDEPROSJEKTET 2001 **LVIII**

1 Innledning

1.1 Presentasjon av tema

Denne oppgaven tar sikte på å analysere Lovdatas Internett-tjeneste. Rammen for denne analysen er Jon Bings ”Rettslige kommunikasjonsprosesser”, for å se på hvor godt systemet er.

Oppgavens hoveddel blir å beskrive Lovdatas oppbygning fra database til publisering av ferdig dokument. Internett gir også muligheten til å presentere innholdet av tjenesten på en grafisk måte, og dette blir gjennomgått ved å se på oppbygningen av tjenesten og dens funksjonalitet.

For å belyse bruken av Lovdata blir tallmaterialet fra rettskildeprosjektet som Juriteket hadde med Lovdata våren 2001 brukt. Rettskildeprosjektet gikk i korthet ut på at tre veiledere ved Juriteket besvarte spørsmål fra Lovdatas brukere om hvor rettskilder lå på Internett. For å se hvor pålitelige disse tallene var, ble det samme prosjektet gjennomført våren 2003 av undertegnede. Tallmaterialet blir sammenlignet med rettshjelpstiltak som Jussbuss og Den norske advokatforening tilbud ”Advokatvakten”.

Til slutt gies det forslag til endringer av Lovdata for å forbedre tjenesten.

1.2 Formål og avgrensning

Formålet med denne oppgaven er å gi en vurdering av hvor godt Lovdatas Internett-tjeneste fungerer slik den fremstår i dag. Det legges spesielt vekt på brukergrensesnittet som blir anvendt, og hvor vellykket dette er i forhold til bruke av tjenesten.

For å kunne behandle dette temaet innenfor rammen av en 20 vekttallsoppgave, avgrenses den til Lovdatas Internett-tjeneste som er fritt tilgjengelig. Oppgaven avgrenses dermed mot Lovdatas betalingstjenester.

I vurderingen av Lovdata taes alle brukere med i vurderingen, og man sonderer dermed ikke mellom jurister og ikke-jurister.

1.3 Metode

Den rettslige kommunikasjonsprosessen slik den er fremstilt i Jon Bings bok ”Rettslige kommunikasjonsprosesser” danner hoveddrammen for oppgaven.

Den juridiske metode kommer inn gjennom vurderingen av den rettslige kommunikasjonsprosessen som Jon Bing oppstiller i sin bok.

I forhold til bruken av Lovdata informasjonssystem får man et innslag av samfunnsvitenskapelig forskningsmetode for å analysere tallmaterialet som ble samlet inn i forbindelse med rettskildeprosjektene som ble avholdt i 2001 og 2003. Tallmaterialet ble samlet inn på grunnlag av de spørsmålene som ble stilt.

1.4 Kort om begrepsbruk

Oppgaven analyserer i hovedsak Lovdata i lys av den rettslige kommunikasjonsprosessen. I den rettslige kommunikasjonsprosessen inngår en senderside, et informasjonssystem og en mottakerside. Når Lovdata omtales i denne oppgaven, er dette med henblikk på Lovdata som informasjonssystem.

Analysen av Lovdata tar for seg publiseringen av rettskilder som lover, stortingsvedtak, forskrifter og dommer. Begrepet ”dokument”¹ blir samlebegrepet for disse rettskildene.

Den rettslige kommunikasjonsprosessen blir ofte benyttet som begrep i denne oppgaven, og innholdet av denne prosessen ligger innenfor rammen av Jon Bings bok ”Rettslige kommunikasjonsprosesser”, ISBN 82-00-06089-6.

1.5 Den videre fremstillingen

Etter innledningskapitlet vil jeg ta for meg den rettslige kommunikasjonsprosessen. Denne prosessen er ikke kjent for så mange, og det blir derfor brukt en del plass for å beskrive denne.

¹ Se Bing pkt. 1.2.4 (6)

I kapittel tre blir Lovdata analysert fra database til brukergrensesnitt. Det legges spesielt vekt på Lovdatas bruk av HTML. Det blir deretter gitt en oversikt over de rettskildene som er gjort tilgjengelig gjennom tjenesten. Lovdatas muligheter til å søke i databasene som er tilgjengelig blir også utførlig behandlet.

I fjerde kapittel blir bruken av Lovdata behandlet, med støtte fra tallmaterialet for rettskildeveiledning.

I det siste kapitlet blir forslag til forbedring av systemet tatt opp.

2 Rettslige kommunikasjonsprosesser

I dette kapitlet gjør jeg kort rede for den rettslige kommunikasjonsprosessen etter modeller fra Jon Bing ”Rettslige kommunikasjonsprosesser”. Begrunnelsen for at jeg redegjør for denne kommunikasjonsprosessen, er at denne danner rammen for retten av oppgaven.

Formålet med den rettslige kommunikasjonsprosessen er å lage et begrepsapparat som er egnet til å beskrive denne prosessen. Ved å utvikle denne rammen for en slik vurdering, vil dette gi holdepunkter i en for hvor godt et system formidler et juridisk budskap.

En rettslig kommunikasjonsprosess defineres som en kommunikasjonsprosess hvor det formidles rettslig informasjon. Denne kommunikasjonsprosessen består i tre ledd. En senderside, et informasjonssystem og en mottakerside.

Sendersiden skal være rettskildeprodusent. Eksempler på rettskildeprodusenter er lovgiver og domstolene, men også en juridisk forfatter som skriver en kommentar til en lov. I denne fremstillingen blir sendersiden lite sentral, men blir nærmere beskrevet i dette kapitlet.

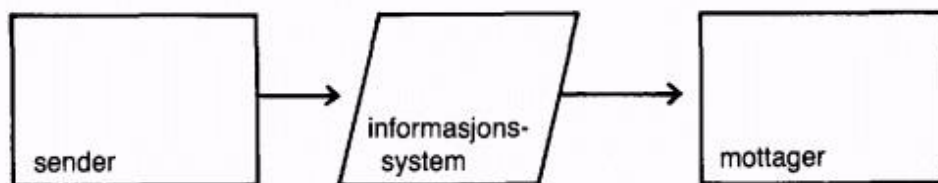
Informasjonssystemet er det medium man har valgt for å formidle sendersidens budskap. Informasjonssystemet trenger ikke være elektronisk, men kan f.eks også være en bok om kommentarer til en lov. I den videre fremstillingen blir dette leddet i den rettslige kommunikasjonsprosessen behandlet, og Lovdatas informasjonssystem blir behandlet i et eget kapittel.

Mottakersiden skal være rettskildebruker. Som rettskildebruker regnes jurister og andre som anvender rettskilder i forbindelse med løsning av juridiske problem. I denne fremstillingen vil spesielt ikke-jurister bli behandlet, og tallmaterialet som reflekterer bruk av Lovdatas internettjeneste bli presentert i et eget kapittel.

2.1 Kommunikasjonsprosessen

En ”kommunikasjonsprosess” er betegnelsen på et system av aktiviteter som fører til at informasjon overføres fra et objekt (sender) til et annet (mottakeren). Denne overføringen gjennomføres ved hjelp av en eller annen mekanisme som kalles ”informasjonssystem” (Goffmann 1970:726).

Fig 1 – En enkel skisse av en kommunikasjonsprosess.

Når informasjonen som formidles i denne rammen er rettslig, kan man kalle hele prosessen en ”rettslig kommunikasjonsprosess”. Den grove rammen for denne fremstillingen er dermed lagt, og den videre analysen omhandler hva som ligger i de forskjellige elementene. Formålet er å studere nærmere hvilke elementer som inngår i denne prosessen, hvilke forhold de har til hverandre og hvordan de bestemmer egenskaper ved prosessen - egenskaper som f.eks. kan beskrives med ord som «effektivitet» eller «kvalitet».

I de rettslige kommunikasjonsprosessene legges det til grunn at defineres informasjonssystemet er teknologinøytralt. Dette innebærer at informasjonssystemet like gjerne kan være en bok eller en samling bøker i et bibliotek. Ut i fra en språklig forståelse av begrepet ”informasjonssystem”, er det mest nærliggende å tenke på datamaskinbaserte systemer. Man står derfor ovenfor en meget vid definisjon av informasjonssystemet.

Det rettslige kommunikasjonsprosessen som modell tar ikke sikte på å måle effekten av systemet som et kommunikasjonsmiddel for meddelelse av f.eks en lovtekst. Det er først og fremst utformingen av kommunikasjonsprosessene som interesserer, hvordan de er strukturert og hvilke virkninger dette har på det som er kalt « funksjonell effektivitet ». Med andre ord får man en ramme for bedømmelse av om et informasjonssystem er bra, middels god eller dårlig.

Definisjonen av den rettslige kommunikasjonsprosessen er meget vid i forhold til dagligdagse gjøremål. I den vide forståelsen av den rettslige kommunikasjonsprosessen faller f.eks en avisartikkel om en rettsavgjørelse under denne betegnelsen. En så vid definisjon blir

uhensiktsmessig, og visse avgrensninger blir gjort i Jon Bings modell. Senderen er rettskildeprodusent, og opplagte eksempler på dette er lovgiver og domstoler. Juridiske forfatter som f.eks skriver en kommentar til en lov vil også være en rettskildeprodusent i følge modellen. Avisartikler kommer også inn i denne prosessen som en sekundær prosess.

Den rettslige kommunikasjonsprosessen forutsetter at mottakeren skal være en rettskildebruker. Som rettskildebruker regnes først og fremst jurister og andre som utnytter rettskildefaktorene i forbindelse med løsningen av juridiske problem (f.eks en saksbehandler i forvaltningen uten formell, juridisk utdanning).

I denne oppgaven blir gruppen av brukere utvidet litt i forhold til avgrensningen ovenfor. Alle norske borgere plikter å rette seg etter norsk lov, og Lovdatas Internett-tjeneste er åpen for alle. Det er uproblematisk å utvide personkretsen til alle norske borgere.

Videre stilles det krav til at den rettslige kommunikasjonsprosessen skal være formalisert ved at den har fått et skriftlig uttrykk. Denne sontringen er tatt inn for å klargjøre prosessen, og å eksemplifisere at prosessen ikke nødvendigvis trenger å være formell. Denne ikke-formaliserte kommunikasjonen eksemplifiseres med informasjon gjennom melding i radio og fjernsyn.

I det følgende vil jeg beskrive mer om den rettslige kommunikasjonsprosessen for så å anvende denne metoden i en vurdering av Lovdata.

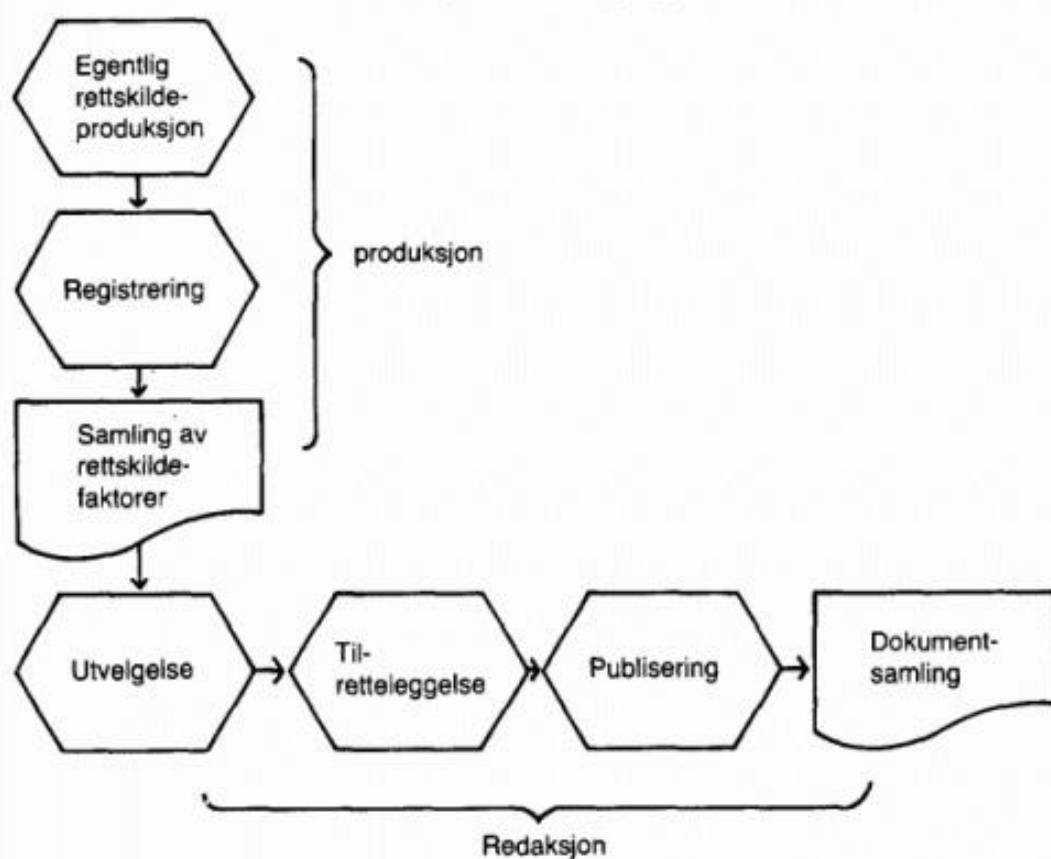
2.2 Sendersiden

I denne oppgaven er sendersiden ikke veldig relevant. En sendersiden i den rettslige kommunikasjonsprosessen er i hovedsak lovgiver og domstolene. Denne oppgaven har som ambisjon å vurdere Lovdata som informasjonssystem, og hvordan dette blir anvendt av mottakersiden. Dette avsnittet er ment som er kort oversikt over de viktigste elementene på sendersiden, for å gi en bedre oversikt.

2.2.1 Innledning

Sendesiden kan grovt sett deles inn i to hovedaktiviteter. For det første de aktivitetene som fører frem til at det foreligger en rettskildefaktor; det man kaller rettskildeproduksjon. For det andre er det den hovedaktiviteten man kalle redaksjon, hvor rettskildefaktorer blir utvalgt og tilrettelagt for publisering. For å illustrere dette på en grei måte, vises til figur 2 fra Jon Bings bok.

Av disse to prosessene er det redaksjonen som blir tillagt mest vekt. I denne fremstillingen vil ikke denne sontringen bli så viktig pga at man beskriver den rettslige kommunikasjonsprosessen innenfor et nasjonalt rettsystem. Vurderingen ville vært en helt annen om man skal samle rettsavgjørelser innen f.eks opphavsrett fra alle de Europeiske landene.

Figur 2

2.2.2 Rettskildeproduksjon og rettskildefaktorer

Selve produksjonen av rettskilder står meget sentralt i et rettssystem. Dette behandles ikke bare i rettskildelæren, men også i statsretten, prosessretten, forvaltningsretten, osv. I forhold til denne fremstillingen danner den forutsetningen om at en gyldig rettskildefaktor er produsert, og dermed er aktuell for kommunikasjon til rettskildebrukerne.

En rettskildefaktor defineres av rettskildeprinsipper, som gir anvisning på hva som er nødvendig og hva som er tillatt å ta hensyn til når man løser rettsspørsmål. Disse rettskildeprinsippene er grunnleggende normer i vårt rettssystem, og de blir også kalt metanormer i og med at de blir normer om normer. Slike normer gir f.eks. bestemte organer kompetanse til å utforme ytringer som får en bestemt status, nemlig den at man ut fra disse ytringene kan utlede argumenter som kan brukes når man løser juridiske problemer.

Det rettslige kommunikasjonsprosessen er avgrenset til å bare innbefatte formelle rettskilder. I Eckhoff rettskildelære er det oppstilt syv grupper rettskildefaktorer:

1. Lovtekster.
2. Lovforarbeider, annet bakgrunnstoff og etterfølgende lovgiveruttalelser.
3. Rettspraksis (dvs. domstolens praksis).
4. Andre myndigheters praksis.
5. Privates praksis.
6. Rettsoppfatninger (særlig juridisk litteratur).
7. Reelle hensyn (vurderinger av resultatets godhet).

Privates praksis er kutymen og sedvaner som er utviklet og etablert av private parter over lang tid. Denne praksisen blir lagt til grunn av domstolene når private tvister skal avgjøres. Privates praksis er ikke ofte formalisert ved at den er skrevet ned, og sammen med reelle hensyn faller dermed disse to rettskildefaktorene utenfor den rettslige kommunikasjonsprosessen. Skulle reelle hensyn og privates praksis være formalisert ved at de er skrevet ned, vil de inngå i den rettslige kommunikasjonsprosessen.

I den juridiske beslutningsprosessen opererer man med relevans, slutning og vekt. Relevans er hvilke faktorer man kan ta med i resonnetet, og blir kalt rettskildefaktorer. Slutning innebærer innholdet av den enkelte rettskildefaktor, og vekten er hvor mye den veier i forhold til de andre slutningene fra rettskildefaktorene om de skulle trekke i forskjellige retninger. Når man er ferdig med denne prosessen, kommer man frem til en rettsregel.

I Norge er det Stortinget som er lovgiver og domstolene er satt til å avsi dommer. I forhold til vektning av rettskildene vil de tre første rettskildene på Eckhoffs liste gjennomgående veie tyngst.

Det tales også om skal- og kan- faktorer, hvor de tre første faktorene på listen skal man ta med i sitt resonnement, men de øvrige fire kan man ta med.

Juridisk teori utgjør på mange måter en dynamikk i forhold til de andre rettskildefaktorene, og tillegges ofte vekt fordi de i mange tilfeller gir uttrykk for gode resonnementer. Bing tar til orde for uttalelser og artikler fra juridiske forfattere er en rettskilde som inngår i den rettslige kommunikasjonsprosessen. Det kan være uklart hva som ligger i begrepet ”juridisk forfatter”, men i denne sammenhengen siktes det til faglige autoriteter på de respektive områder.

Annen myndighetspraksis er f.eks. Trygderette, Arbeidsretten, osv som er gitt kompetanse til å avsi avgjørelser innenfor spesielle rettsområder. Disse avgjørelsen kan påankes til domstolene, men ved at de gjennom lovs form er gitt denne kompetansen veier de tungt i saker av samme karakter. Disse avgjørelsene er også lett å ta inn i den rettslige kommunikasjonsprosessen, fordi avgjørelsene er uttømmende. Dette betyr at om en spesialdomstol har avsagt f.eks 500 avgjørelser i løpet av et år, vil det være plass til alle disse i et elektronisk informasjonssystem.

2.2.3 Utvelgelse av rettskildefaktorene og redaksjon

I forhold til den rettslige kommunikasjonsprosessen er utvelgelsen av rettskildefaktorene som legges i informasjonssystemet et viktig element i forhold til systemets dokumentasjonsområde. I forhold til begrepet redaksjon innbefatter dette hele prosessen med utvelgelse, tilretteleggelse, publisering som fører frem til dokumentsamling.

Det første kriteriet som oppstilles er det systematisk kriteriet, og dette kriteriet blir igjen inndelt i tre typer eller undergrupper.

Den første undergruppen knytter seg til hvilke type rettskildefaktor som behandles. Eksempler på dette er f.eks. Rettstidende hvor alle Høyesteretts avgjørelser er samlet og Rettens Gang samler avgjørelser fra lagmanns- og tingrettene.

Den andre undergruppen knytter seg til rettsområde. Et eksempel på dette kan være ”Dommer, uttalelser v.v. i skattesaker” (Utvalget, som formidler en rekke rettskildefaktorer i skatterett).

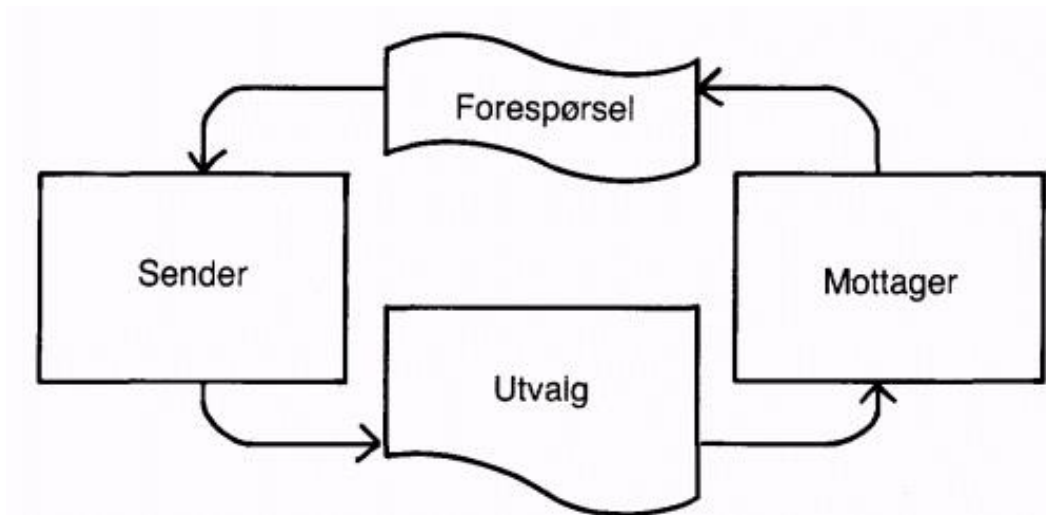
Den tredje undergruppen tar utgangspunkt i prosessuelle normer, hvor man f.eks. sonderer mellom sivile- og strafferettslige saker eller sonderingen mellom dommer, kjennelser og andre beslutninger.

Det andre kriteriet som oppstilles er vesentlighetskriteriet. Ut i fra de hensyn som skal ivaretas anvendes begreper som ”prinsipiell interesse”, ”sentrale avgjørelser”, ”viktige saker”, ol. Disse begrepene gir lite veiledning i utvelgelsen og har lite selvstendig innhold. Utvelgelsen av avgjørelser som blir inntatt i f.eks Rettens Gang blir subjektive av den aktuelle redaksjon, men vurderingen blir gjort med et faglig skjønn ut i fra de ovennevnte begrepene. I denne sammenhengen kan det sies langt mer, men i og med at det ikke vil være relevant i forhold til denne oppgaven begrenser jeg meg til det overstående.

2.3 Informasjonssystemet

Dette avsnittet blir en kort forklaring på hva som ligger i begrepet informasjonssystem. Et utfyllende forklaring på hva et informasjonssystem er at teoretisk interesse. I denne oppgaven er det Lovdatas informasjonssystem som er objektet som skal undersøkes, og en drøftelse på begrepene ”informasjon”, ”data”, osv blir ikke av en så stor interesse.

Terminologien som er utviklet til å beskrive informasjonssystemer er preget av at den hovedsakelig er utviklet for datamaskinbaserte systemer, og har et historisk utgangspunkt i Shannons informasjonsteori fra 1948. Et informasjonssystem uttrykker informasjonen som et signal egnet til formidling langs en kanal til mottageren. I figur 3 nedenfor vises et spesifisering av et informasjonssystem.

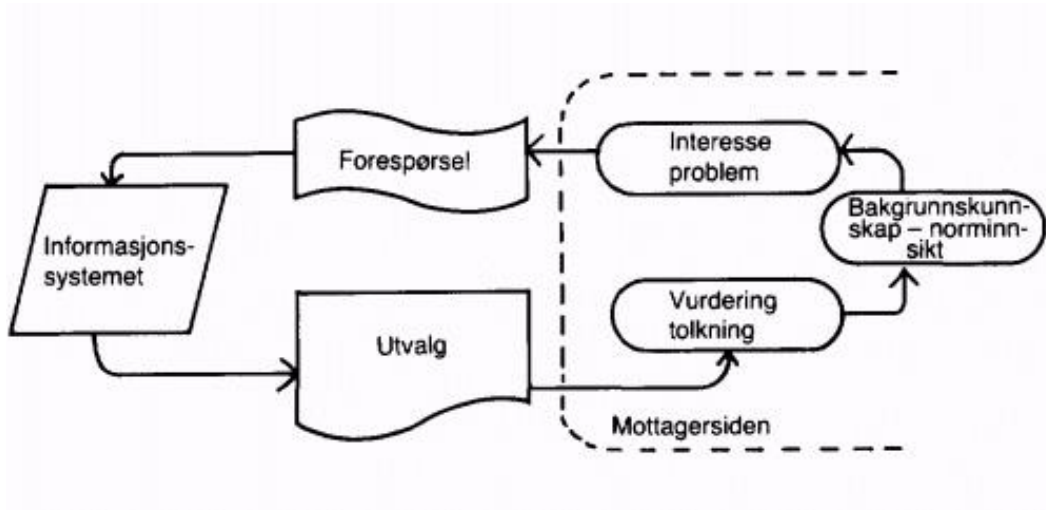
Figur 3

I denne oppgaven er det Lovdatas informasjonssystem som skal undersøkes. Hva som er et dokument, rettskilde, osv, er i denne sammenhengen klart, og trenger ikke noen nærmere forklaring.

Et forhold som bør nevnes i denne sammenhengen, er at brukeren sender en forespørsel til informasjonssystemet. Det er i denne sammenheng nærliggende å tenke på at brukeren søker etter et begrep eller søkeord i informasjonssystemet, og får tilbake et resultat på dette søket. Dette er den tradisjonelle måten å bruke et informasjonssystem på, men med Internett har man fått en ny dimensjon inn i denne prosessen. Det nye dimensjonen som nå er tilgjengelig er at informasjonen i informasjonssystemet kan fremstilles grafisk. Ved å anvende grafiske hjelpemidler vil det lettere sette brukeren i stand til å få oversikt over all den informasjonen som ligger tilgjengelig. Dette vil bli nærmere beskrevet i kapitlet om Lovdata.

2.4 Mottakersiden

Mottageren i kommunikasjonsprosessen blir ofte kalt "brukeren". Mottakeren er ikke bare adressat for det utvalg av dokumenter som kommer fra senderen, han er også bruker av disse dokumentene. Bruken er intimt knyttet til selve formålet med kommunikasjonsprosessen, hele prosessens begrunnelse ligger i denne bruken. Derfor vil en vurdering av den bruk mottageren gjør av de utvalgte dokumenter stå sentralt i enhver vurdering av kommunikasjonsprosessen som helhet.

Figur 4. Mottakersiden.

Forespørselen må springe ut av motivering hos mottageren. Vanligvis vil forespørselen ”koste” mottageren noe, et abonnement koster penger, et besøk i et bibliotek koster tid. Det forutsettes at forespørselen må være ”bryet verd”, dvs at brukeren forventer et visst utbytte av kommunikasjonsprosessen.

I forhold til denne oppgaven er det Lovdatas informasjonssystem som er gratis tilgjengelig på Internett som skal analyseres, og kostnaden som er forbundet med denne bruken er at man har et Internettabonnement og tiden det tar å anvende tjenesten. Til et personlig Internettabonnement er det knyttet en fastavgift, og en variabel kostnad om man anvender et modem. Har man bredbånd kan man anvende sitt abonnement ubegrenset i avtaleperioden. Mange har også tilgang til Internett gjennom jobb, og det er også tilgjengelig gjennom de fleste offentlige biblioteker. En kostnad knyttet til bruke av Lovdata på et offentlig bibliotek, er tiden det tar å oppsøke biblioteket. Utover dette har ikke bruken av systemet noen kostnad, og man kan dermed si at bruken dermed er tilnærmet gratis. I den grad bruk av systemet kan sies å ha noen reel kostnad, vil dette referere seg til den tiden brukeren av Lovdata anvender for å finne rettskilder.

I forhold til å anvende et informasjonssystem er det en fordel å sondre mellom aktive og passive informasjonssystemer. I et aktivt informasjonssystem springer forespørselen ut fra et rettslig problem. Brukeren arbeider med et problem som han mangler tilstrekkelig bakgrunnskunnskap for å løse. Ved å benytte seg av et informasjonssystem vil han skaffe seg nærmere kunnskap om de aktuelle rettslige normene på en måte juridisk metode foreskriver, nemlig tolkning av

rettskildefaktorer. Anvendelsen av informasjonssystemet er da en strategi for å finne frem til relevante rettskildefaktorer som kan gi den ønskede kunnskap om normene.

Et vesentlig moment i forhold til bruken av et informasjonssystem er tilgjengelighetsfaktoren av tilgjengelige rettskildefaktorer. Dette temaet blir vurdert i oppgavens siste kapittel.

3 Lovdata

3.1 Produksjon av dokument

Formålet med dette kapitlet er å vise hvorledes Lovdata produserer et dokument. Det taes sikte på å belyse hele prosessen fra database til ferdig dokument i HTML.

Det finnes ingen presis definisjon på hva som ligger i ordet database, verken teknisk eller juridisk. Teknisk kan man starte med en vid anvendelse av ordet og si at en database en samling data. Denne definisjonen blir for generell i forhold til en normal forståelse av ordet, og man kan oppstille kravet om at det må foreligge relasjoner mellom dataene som ligger i basen. Vi kan dermed si at en database er en samling av relatert informasjon. En annen dekkende definisjon av ordet, er at en database er et lager for data / informasjon som har mekanismer for lagring av ny data og gjenfinning av lagrede data.

Åndsverksloven av 12. mai 1961 nr. 2 § 43 første ledd oppstiller en definisjon av database:

”Den som frembringer et formular, en katalog, en tabell, et program, en database eller lignende arbeid som sammenstiller et større antall opplysninger, eller som er resultatet av en vesentlig investering, har enerett til å råde over hele eller vesentlige deler av arbeidets innhold ved å fremstille eksemplarer av det og ved å gjøre det tilgjengelig for allmennheten.”

Bestemmelsen implementerer direktiv 1999/93/EF og avløste det tidligere katalogvernet som var en særnordisk konstruksjon.

Uansett hva man velger å legge i dette begrepet, blir database i denne oppgaven sekkebegrepet for Lovdatas tekstbaser som ligger i bunnen, hvor informasjonen hentes ut i fra.

3.1.1 Database

I Lovdatas gratissystem ligger informasjonen som er i bunnen av systemet i en rekke databaser. Det er baser som er organisert etter rettskilder som f.eks en database for lover, en for forskrifter osv. I

den videre fremstillingen legges det ikke vekt på innlegging av informasjon eller vedlikehold av databasene. Det som blir vektlagt er den strukturelle oppbygningen og hvorledes informasjonen blir tatt ut av basen. De basene som behandles er basene for lover, forskrifter og dommer.

3.1.1.1 Dokumentstruktur

Lover og forskrifter er organisert ved at hver lov og forskrift har et eget hoveddokument som knytter de andre paragrafene eller de andre delene av dokumentet sammen. Dette er gjort fordi hver enkelt overskrift, kapittel og paragraf er lagret i et eget dokument. Hoveddokumentet har da den funksjonen å "lappe" dette sammen slik at hele loven eller forskriften blir presentert samlet.

For dommer gjelder ikke dette prinsippet, og all tekst og informasjon som en dom inneholder ligger i samme dokumentet.

Det som er viktig i denne sammenhengen er at informasjonen som ligger i databasen er nøytralt kodet. Egenskapene ved f.eks overskriften i loven som har en viss størrelse og fet skrift skjer senere i prosessen gjennom TRANS som blir beskrevet i punkt 3.1.2 nedenfor.

3.1.1.2 Kodingen av dokumentet

I dokumentet ligger det seks typer koder². Det er koder til å bestemme:

1. Faste felt i begynnelsen av dokumentet
2. Overskrifter / paragraf
3. Marg, innrykk og luft i brødtakst
4. Skriftype i brødtekst
5. Tabeller
6. Spesialtegn

Jeg anser det som uhensiktsmessig å liste opp alle de nøytrale grunnkodene som databasene til Lovdata er bygd opp rundt, men dette vil bli eksemplifisert. Det som er viktig i denne sammenhengen er å forstå funksjonen til denne egenutviklede koden.

² Moren Daae, Lovdata – Historie, lov- og forskriftssystem pkt. 4.2.1.

Til hver lov og forskrift har man en et eget hoveddokument, som er den felles referanseramme for alle de andre mindre dokumentene som f.eks. den enkelte paragraf. I hvert dokument ligger faste felt som er like for f.eks alle lover, og eksempler på dette er:

- < l > Dokumentets fulle tittel
- < å > Årstall
- < d > Dato
- < h > Korttittel på dokumentet
- < mf > Opplysninger om dokumentet

Selve innholdet i dokumentet inneholder koder som:

- < p > Paragraf
- < a > Avsnitt
- < an > Nummerert avsnitt
- < n > Nummer / litra

Disse kodene er det som er egenutviklet av Lovdata, og det viktige i denne sammenhengen er at disse kodene ikke angir noen egenskaper ved fremvisning av informasjonen. Forskjellen mellom en dom og en lov, er at all koden i en dom er samlet i et dokument.

3.1.2 TRANS – Informasjonen får egenskaper

I TRANS blir den nøytrale grunnkoden som ligger til grunn i Lovdatas databaser omformet til en annen kode, alt etter hva informasjonens skal anvendes til. I denne oppgaven er det publisering i HTML som er temaet, men det er de samme databasene som ligger til grunn ved trykking av Lovsamlingen. TRANS gir da disse grunnkodene andre egenskaper, slik at det lar seg forene med programvaren til trykkeriet som produserer lovsamlingen.

Et eksempel på den omkodingen som skjer i TRANS er f.eks koden ”< l >” som er grunnkodens angivelse av dokumentets fulle tittel. I databasen ser denne koden slik ut:

< l > Lov om opphavsrett til åndsverk m.v. (åndsverkloven).

Etter at dokumentet blir kjørt igjennom TRANS, blir HTML-koden lagt til. Den nye HTML-koden vil da se slik ut:

```
<h3>Lov om opphavsrett til åndsverk m.v. (åndsverkloven).  
</h3>
```

Denne prosessen skjer i forhold til all informasjon som ligger i en lov. Det er lite hensiktsmessig å gå igjennom hver enkelt omkodning i grunnkoden til HTML-koden, men det viktige i denne sammenhengen er å skjønne prinsippet om hva som skjer i TRANS.

Nedenfor blir all HTML-koden til en lov gjennomgått, og mer utfyllende informasjon om Lovdatas grunnkode fåes i Complex 7/91³.

3.2 Bruk av HTML

HTML er forkortelsen for Hypertext Markup Language. I det følgende vil benevnelsen HTML bli brukt med samme innhold som XHTML. HTML er et sidebeskrivningsspråk som ble utviklet av IBM-juristen Charles F Goldfarb i 1966⁴. Kodene i språket kjennetegnes med at et nytt avsnitt starter med koden `<p>`, en link starter med koden `<a>`, osv. XHTML er en videreføring av HTML og forskjellen ligger i at man har en avslutningskode. Et avsnitt starter dermed med `<p>` med avslutningskoden `</p>`, og for en link starter koden med `<a>` og slutter med ``. Den vesentlige forskjellen ligger i at man avslutter koden, men ellers er det ikke noe vesentlig forskjell. I det følgende vil jeg si litt om oppbygningen av HTML, beskrive Lovdatas bruk av HTML, til slutt komme med forslag til forbedringer av bruken av koden.

3.2.1 Hva er HTML

HTML er som mye annet bygd opp med mennesket som metafor. HTML er et programmeringsspråk som muliggjør lesing av dokument i en nettleser. Det som kjennetegner et HTML-dokument er at filens etternavn er `.html` eller `.htm`. Et HTML dokument består av to hoveddeler, nemlig hode og kropp. Koden for disse elementene er `<head>` og `<body>`. I hodet på en HTML-fil er navnet på dokumentet og annen informasjon om innholdet i kroppen på HTML-filen. I kroppen på HTML-filen ligger informasjonen som kommer til syne i nettleseren. I det følgende blir det redegjort for det mest normale kodene i hode-elementet og i kropp-elementet.

³ Morten Daae, Lovdata – Historie, Lov og forskriftssystem.

⁴ <http://www.sgmlsource.com/history/roots.htm> (November 2002)

HTML er utviklet for kommunikasjon av forskningsresultater.

I starten på ethvert HTML-dokument starter med koden <html>, og avsluttes med koden </html>. Siden dette er den ytre rammen for selve kodingen av en HTML-side, blir det ikke sagt noe mer i dette i denne sammenhengen.

3.2.1.1 Hode-elementet <head>

Hode-elementet starter med koden <head>, og avsluttes med koden </head>. I mellom disse to kodene ligger all informasjonen man velger å legge inn om kroppen av HTML-dokumentet.

En av de viktigste kodene som ligger i hode-elementet av dokumentet er overskriften, og koden for dette er <title></title>. Det som gjør denne koden så essensiell er at det er den informasjonen som legges mellom disse to kodene som kommer til synet i det blå feltet øverst til høyre i de fleste nettleseren. Overskrift-koden ligger like under koden for hodet.

Det neste to essensielle kodene er informasjonen om informasjonen, eller meta-tagger. Det finnes mange muligheter i å legge informasjon i meta-koden⁵, som f.eks. informasjon om forfatter, opphavsrett, redaktør, når informasjonen utgår, osv. Det er laget standardiserte koder for å legge inn slik meta-informasjon. De to viktigste og mest brukte elementene i meta-informasjon er informasjonen om nøkkelord og en liten beskrivelse av informasjonen i dokumentet.

Nedenfor blir koden for beskrivelse av informasjonen i kropp-elementet vist.

```
<meta http-equiv="DESCRIPTION" content="Beskrivelse av informasjonen legges mellom disse to gåseøynene">
```

Nøkkelord om informasjonen i kropp-elementet har blitt gitt koden:

```
<meta http-equiv="KEYWORDS" content="Nøkkelord legges inn her med et komma og ordmellomrom mellom hvert ord mellom disse to gåseøynene">
```

⁵ Jon Bing oppstiller anbefalte metainformasjon som bør være med i dokumenter i relasjon til bruk av elektroniske agenter i Complex 4/03.

Disse to meta-kodene er mest anvendt og brukt, og er de viktigste i forhold til at andre skal finne informasjonen som ved f.eks. en søkemotor. I Internettets spede barndom indekserte søkemotorene bare informasjonen i hode-elementet, og beskrivelsen og nøkkelordene ble derfor meget viktig i forhold til gjenfinning ved søk. Den store svakheten med denne måten å gjenfinning av dokumenter gjennom hvorledes søkene ble rangert, var at systemet var meget enkelt å manipulere.

Min personlige erfaring i perioden 1998-1999 var at søkemotorene i stor utstrekning var ødelagt av pornoindustrien. Om man søkte på engelske ord, var det gjerne pornosider man kom frem til. VG kunne i denne perioden meddele at f.eks. Bill Clinton var den mest omtalte personen på Internett, mens realiteten heller var at pornoindustrien la inn frasen "Bill Clinton" i nøkkelordene for å generere treff.

Meta-informasjonen som beskrev siden ble også brukt beskrivelse av siden i søkemotoren. Problemet var at dette systemet var meget enkelt å manipulere.

Etter den ovennevnte periode har søkemotorene blitt mye bedre. Grunnen til denne positive utviklingen er at søkemotorene driver en aktiv sensur ovenfor nettsteder som prøver å manipulere rangeringen, og kapasiteten i forhold til å søke gjennom hjemmesidene på Internett og lagringen av disse har blitt bedre. De fleste søkemotorene indekserer i dag både hode- og kropp-elementet i dokumentene, og kan dermed øke presisjonen på gjenfinningen av dokumentene. Selv om søkemotoren i dag indekserer hele HTML-dokumentet, er fortsatt meta-informasjonen viktig i rangeringen av søk.

De ovennevnte elementene er de viktigste i forhold til å kommunisere informasjonen i kropp-elementet til omverdenen. I hode-elementet kan man også legge inn tekniske egenskaper for kropp-elementet. Dette er egenskaper som font-type, font-størrelse, farge på siden, farge på link osv. Denne defineringen skjer i koden `<STYLE TYPE="text/css"> </STYLE>` hvor defineringen av de forskjellige kodene kan legges i mellom start og sluttelement i koden.

3.2.1.2 Kropp-elementet <body>

Kropp-elementet starter med koden <body> og slutter med koden </body>. Alt som er mellom disse to kodene, er den informasjonen man får opp i nettleseren.

Koden legger opp til at man anvender de normale kodene som overskrift 1, 2, 3. osv i Word, disse kodene er <h1>, <h2>, <h3>, osv. Koden er en forkortelse for ”heading 1”, ”heading 2” osv. Problemet med disse kodene er at de blir overdimensjonert i størrelse på skriften i nettleseren i forhold til den andre informasjonen i dokumentet. Dette er noen av grunnen til at disse kodene ikke anvendes så mye. Problemet kan imidlertid løses ved at man definerer egenskapene til disse kodene i forhold til størrelse. Koden for å gjøre dette er:

```
<H1><FONT SIZE="4">Overskrift</FONT></H1>
```

Definisjonen på størrelsen er i dette eksemplet relativ ved at størrelsen er angitt til ”4”, men denne kan også defineres til en absolutt størrelse. Dette gjøres ved å legge inn størrelsen f.eks. på ”14px”, hvor px er forkortelsen for pixels. Ordet ”pixels” refererer til en prikk på engelsk, og en pixel tilsvarer et kvadrat på 0,4 x 0,4 millimeter.

En annen helt essensiell kodet som brukes i kropp-elementet er avsnitt, og koden er <p> som er forkortelsen for ”paragraph”. Informasjonen som legges mellom <p></p> blir et avsnitt. Fordelen med å bruke denne koden er at informasjonen blir mer oversiktlig og ryddig når man ser den i selve HTML-dokumentet.

En annen viktig kode er linjeskift, og koden er
, som er forkortelsen for ”break”. For å holde HTML-dokumentet noe ryddig er det lurt å anvende koden for avsnitt <p> og supplere med
 når det er nødvendig i utformingen av dokumentet.

Andre koder som er mye anvendt i HTML er punktliste og numeriske lister. Koden for disse listene er for punktliste og avsluttes med , og imellom disse to kodene setter man inn koden for hvert punkt i listen. Bokstavene UL i koden er forkortelsen for ”unordet list”, og LI er forkortelsen for ”list item”. For å få en numerisk liste brukes koden , med koden for hvert punkt i listen. Man kan også bytte ut tallene i den numeriske listen med bokstaver eller romertall. Når man bytter ut tallene med bokstaver blir koden slik <ol type="a">. Hvis man f.eks. ønsker å starte med bokstaven ”b” i stede for standarden som er ”a”, må man legge inn hva listen skal starte med og koden blir slik <ol start="b" type="a">. Eksempler på disse kodene følger nedenfor.

Kode	I nettleseren
<code>Lov Forskrift</code>	<ul style="list-style-type: none"> • Lov • Forskrift
<code><ol start="b" type="a">Lov Forskrift</code>	<ol style="list-style-type: none"> b. Lov c. Forskrift

En av de viktigste kodene som anvendes i HTML er kodene for tabeller. Tabellen gjør det mulig å dele opp siden i flere elementer, og HTML dokumentet blir da ikke bare en oppramsing av tekst. Koden i en tabell er `<table></table>`, koden for å sette inn en rad er `<tr></tr>` (table row) og for sette inn informasjon i tabellen er koden `<td></td>` (table data). Når det gjelder tabeller i HTML er det mye som kan utredes. I tabellene kan man legge inn egenskaper som bredde og høyde på kolonner og rader, størrelse på tabellen, farge i de forskjellige rader og kolonner, kantlinje og farge på denne, osv. I denne oppgaven blir tabeller bli nærmere forklart utifra Lovdatas bruk av tabeller ved publisering av lover.

I forhold til formatering av teksten i HTML-dokumentet er det egenskaper som halvfet, kursiv og understreking som er de viktigste. Kodene til disse egenskapene er henholdsvis `` (bold), `<i></i>` (italic) og `<u></u>` (underline).

Den viktigste koden i HTML er muligheten for å lage lenke til andre dokumenter eller nettsteder som er tilgjengelig på Internett. Koden for å lenke opp en annen referanse på Internett er ``, hvor a er forkortelsen for anchor. Ordet "webaddress" indikerer at her skal referansepunktet på Internett innsettes. For å lenke opp Lovdata blir koden

```
<a href="http://www.Lovdata.no">Lovdata</a>.
```

En lenke kan være både relativ og absolutt. I eksemplet ovenfor med lenken til Lovdata er adressen absolutt. Innenfor et informasjonssystem trenger man ikke bruke absolutte referanser, men kan anvende relative adresser. På Lovdatas forside har man lenke til nyheten om Norske Traktater. Koden som er anvendt på Lovdatas forside til nyheten om Norske Traktater er ``. Relative lenker er mulig å anvende når man lenker opp dokument innenfor sitt eget informasjonssystem. Hvis denne koden var absolutt, ville koden bli

```
<a href="http://www.Lovdata.no/nyhet/20030703-1215-kg.html">.
```

Når man står nederst eller i bunnen av et filsystem, også kalt roten, på siden (www.Lovdata.no), tolker nettleseren dette til den absolutte adressen www.Lovdata.no/nyhet/20030703-1215-kg.html.

Denne sontringen den ikke noen praktisk betydningen, men det er tatt inn i og med at Lovdata benytter seg av relative adresser når de lenker sammen dokumenter i sitt informasjonssystem.

En siste ofte anvendt funksjon i HTML er å legge inn bilder eller grafiske elementer. Koden for å legge inn grafiske elementer er

```

```

hvor "img" er forkortelsen for image (bilde). Som for å legge inn lenker, kan også referansene til de grafiske elementene være relative eller absolutte. På Lovdatas forside er Lovdatas logo lenket opp med koden

```
<IMG src="/pics/logo.gif">.
```

3.2.2 Lovdatas bruk av HTML i lover

I denne fremstillingen tar jeg kun for meg bruken av HTML i lover, og det avgrenses mot å ikke foreta denne analysen av forskrifter og dommer. Denne avgrensingen er gjort av plasshensyn i oppgaven, og at kodingen for lover, forskrifter og lover ikke er så forskjellige. Det avgrenses også mot kodingen av andre HTML-dokumenter som ikke representerer noen rettskilder, men f.eks. forsiden til Lovdata.

3.2.2.1 Analyse av kodingen av lov

Hode-elementet inneholder ikke så mye informasjon. Den eneste meta-informasjonen som er lagt inn er informasjon om hvilken HTML-standard som er anvendt. Koden er

```
<META http-equiv="Content-Type" content="text/html; charset=ISO-8859-1">
```

I koden som angir navnet på dokumentet, "title" feltet, er det lagt inn navnet på loven. Et eksempel på en slik kode er

```
<title>LOV 1997-06-13 nr 44: Lov om aksjeselskaper (aksjeloven).</title>
```

Den siste informasjonen som er lagt inn er en definisjon av koden for avsnitt eller paragraph. Problemet med å anvende koden `<p></p>` er at det blir stor avstand mellom hvert avsnitt. Lovdata har løst dette problemet med å legge inn koden

```
<STYLE TYPE="text/css"> P {margin-top: 6px; margin-bottom: 6px;} </STYLE>.
```

Som man kan lese ut av koden blir avstanden definert til 6 pixler over og under hvert avsnitt, og 6 pixler tilsvarer en avstand på 2,4 millimeter.

I kropp-elementet starter med koden `<body>`, og denne koden avsluttes i slutten av dokumentet med `</body>`. I koden som markerer starten på innholdet i dokumentet kan man legge inn en del egenskaper som bakgrunnsfarge, farge på tekst, linker osv. Lovdatas kode for kroppen er

```
<BODY BGCOLOR="#ffffee" link=blue text=black onload="window.focus();">.
```

Ut i fra koden kan man se at bakgrunnsfargen (background color – bgcolor) er gitt koden "ffffee". Ved publisering i HTML har man 255 farger å velge mellom fra det tre grunnfargene, som er rød, grønn og blå. Hver farge kan defineres fra 0 til 255 hvor 0 er laveste verdi og 255 høyeste verdi. Disse tallverdiene er gjort om fra det desimale tallsystem til hexadesimal systemet. Fargekoden som er hentet fra Lovdatas dokument, betyr at fargen rød har veriden 255, grønn har verdien 255 og blå har verdien 238 ("ffffee"). Hvis alle fargekodene har maksimal verdi, "ffffff", blir siden hvit, og ved minimal verdi, "000000", blir siden sort. Når fargekoden er "ffffee" får dokumentet den lyse gul-fargen som dokumentet nå fremstår som.

Koden "link="blue" innebærer fargen på lenkene i dokumentet blir blå, og koden "text=black" gjør at teksten i dokumentet blir sort. Her kan man spørre seg om nødvendigheten av denne kodingen, i og med at de fleste har dette som standard i sine nettleser.

Koden ”onload=”window.focus();”” er et javaskript, som er et objekt-orientert skriptspråk utviklet av Netscape. Det er laget for å utvikle dynamiske sider og interaktive web-applikasjoner.

Funksjonaliteten med dette javaskriptet er at når man pakere på en link i dokumentet (onload), så angir det at handlingen skal skje i nettleseren. I et dokument (lov) er det mange interne linker til dokumentet selv, som f.eks. innholdsfortegnelsen. Lenker og interne lenker blir forklart nedenfor. Alternativet til dette javaskriptet er å anvende koden.

```
<a href="#1-1" target="_self"> § 1-1 Lovens virkeområde</a>
```

Når javaskriptet med koden ”onload=”window.focus();”” brukes slipper man å angi målet (target) i hver link som ovenfor, og man oppnår er en stor besparelse i kodingen ved utforming av dokumentet.

Øverst i et dokumentet er det er grafikk element med Lovdatas logo og Lovens navn. For å få til denne plasseringen på siden er elementene lagt inn i en tabell.

LOV 1997-06-13 nr 44: Lov om aksjeselskaper (aksjeloven).

Bruk av basen forutsetter at du samtykker i betingelsene i [brukeravtalen](#).

Tabellen er som vist ovenfor uten at rammene i tabellen kommer til synet i nettleseren. Det spesielle i denne sammenhengen er at man har anvendt koden

```
<font face="helvetica,arial" size=5><b>LOV 1997-06-13 nr 44: Lov om aksjeselskaper (aksjeloven).</b></font>
```

for å få opp størrelsen på skriften. Ved å anvende koden ”size=5” blir størrelsen fortsatt relativ, og man har lagt til fonten arial gjennom koden ”face=”helvetica,arial””.

Etter denne innledningen har man lagt inn koden <hr> (horizontal rule) hvor man får en markert strek horisontal under tabellen. Personlig stiller jeg meg kritisk til å anvende denne streken i dokumentene. Jeg har enn å ikke funnet slike horisontale streker i en bok, og jeg ser ingen fordeler

med å anvende en slike strek. Hvis denne streken ikke hadde vært der, tror jeg likevel de aller fleste hadde skjønt at overskriften var slutt.

Under den horisontale streken kommer forutsetningen for å anvende basen. Teksten her som i overskriften arial, og størrelsen er definert til 1, "size=1", og er ellers kodet på samme måte som overskriften.

Det neste elementet i dokumentet er informasjon om loven.

DATO: LOV-1997-06-13-44
DEPARTEMENT: JD (Justisdepartementet)
PUBLISERT: Avd I 1997 Nr. 14
IKRAFTTREDELSE: 1999-01-01
SIST-ENDRET: [LOV-2003-04-25-25](#)
ENDRER: [LOV-1976-06-04-59](#)

[SENTRALE FORSKRIFTER](#)

Det er informasjon om dato, departement, publisert, ikrafttredelse, sist-endret og endret. Som det fremgår ovenfor er denne informasjonen lagt inn i en tabell, men også her kommer ikke tabellen til synet i HTML-dokumentet. Det spesielle som er gjort i denne sammenhengen er å gi fonten en blåfarge. For dato er koden

```
<font color="blue">DATO:</font>.
```

Under denne tabellen følger link til sentrale forskrifter til denne loven med påfølgende horisontal strek. Jeg er personlig kritisk til bruke av slike horisontal streker, med samme begrunnelse som ovenfor.

Det neste elementet som kommer i dokumentet er innholdsfortegnelsen. I dette eksemplet er det aksjeloven som er anvendt, og jeg har tatt med til og med kap 2 i loven for å illustrere bruk av koden.

INNHold

[Lov om aksjeselskaper \(aksjeloven\).](#)

[Kapittel 1. Innledende bestemmelser](#)

[I. Lovens virkeområde. Ansvarsbegrensningen](#)

[§ 1-1. Lovens virkeområde](#)

[§ 1-2. Ansvarsbegrensningen](#)

[II. Definisjoner](#)

[§ 1-3. Konserner](#)

[§ 1-4. Selskaper som er likestilt med konsernselskaper](#)

[§ 1-5. Nærstående](#)

I forhold til andre overskrifter har man har anvendt overskrift størrelse nivå 3 for INNHOLD, og koden er

```
<h3>INNHOLD</h3>.
```

Som det er påpekt ovenfor gir disse overskriftene god plass over og under, og det passer bra i denne sammenhengen.

Selve innholdsfortegnelsen er hvert avsnitt (<p></p>) lagt inn et avsnitt, og avstanden er blir ikke så stor som normalt i og med at denne er definert til 6 pixler i hode-elementet. Når det gjelder det enkelte avsnitt er linjeskift anvendt,
. For at den enkelte paragraf skal få det innrykket som den har, er koden anvendt. Spesialtegn i HTML blir definert ved at ”&” først og ”;” for å markere slutten, og egenskapen til spesialtegnet blir ligger imellom disse to tegnene. Et eksempel i denne sammenhengen er bokstaven å, som har fått koden æ. Ved koden betyr bokstavene nbsp non-breaking space, og man får ett mellomrom. Foran hver paragraf er det lagt til 3 mellomrom, og koden ser da slik ut .

I innholdsfortegnelsen ligger også linker til hvert avsnitt og hver paragraf i dokumentet. Denne er definert ved at det er lagt inn koden

```
<a name="map001"></a>
```

i starten av dokumentet, og for en paragraf er markeringen

```
<a name="1-1"></a>.
```

I innholdsfortegnelsen er koden for linken

[§ 1-1 Lovens virkeområde](#1-1),

og på denne måten kan man klikke seg rett ned til det riktige referansepunktet. Denne lenkingen til den eksakte paragraf kan også skje direkte om man skriver i adressefeltet <http://www.Lovdata.no/all/hl-19970613-044.html#1-1>.

Som alt annet avsluttes innholdsfortegnelsen med en horisontal linje.

Etter innholdsfortegnelsen kommer selve innholdet i loven. Som i overskriften til innholdsfortegnelsen er overskriften i loven definert som overskrift 3 (

).

3.3 Hvilke rettskilder blir presentert på Lovdatas hjemmesider

På Lovdatas hjemmeside blir rettskildene lover, stortingsvedtak, forskrifter, dommer, rundskriv, Lovtidende og traktater presentert. I den videre fremstillingen vil rettskildene lov, forskrifter og dommer bli behandlet. Denne avgrensningen er gjort av hensyn til plassen det vil ta i oppgaven, og ved å behandle disse rettskildene vil det gi et godt bilde av Lovdata som informasjonssystem.

Gjennom bruk av HTML som publiseringsverktøy gir dette muligheten til å gi mottakeren eller brukeren av systemet en lettere vei til de rettskildene han måtte søke etter.

For å illustrere plasseringen på siden vises det til fig. 5 nedenfor, hvor forsiden eller Lovdatas hjemmeside fremvises.

Figur. 5. Lovdatas hovedside.

Systemet gir en klar indikasjon på hva som tilbys gjennom menyen til venstre på siden ved å angi det som er fritt tilgjengelig og det som ikke er det. Det blir litt misvisende å liste opp dommer, da dette bare gjelder dommer fra Høyesterett- og lagmannsrettens avgjørelser for de fire siste månedene. Dette vil bli omtalt nedenfor i punkt 3.3.2.

3.3.1 Lov

Lover ligger øverst i menyen til høyre, og den er delt inn i tre kategorier. Det er "Lover", "Vedtatte men ikke-sanksjonerte lover" og "Opphevede lover". Under disse sidene ligger det en god del oversikter eller indekser for å finne frem til de forskjellige lovene.

Under kategorien "Vedtatte men ikke-sanksjonerte lover" ligger det en kronologisk- og en alfabetisk oversikt.

Under kategorien ”Opphevede lover” finner man oversikter på kronologisk- og alfabetisk oversikt. Utvalget av opphevede lover er meget sparsommelig, og det kan stilles spørsmål om det representerer noen verdi i det hele tatt med at det kun er 9 opphevede lover som er tatt inn i denne oversikten.

Under kategorien ”Lover” ligger det meste av informasjonen, og her ligger alle gjeldende norske lover. Oversikten starter med en alfabetisk- og en kronologisk oversikt. Disse oversiktene er meget praktisk å anvende når man vet hvilken lov man skal ha tak i. I forhold til å lete etter lover på et rettsområdet, kan det representere en viss verdi. Men tilgjengeligheten øker om man har datoen på loven eller originaltittelen på loven.

Videre følger et systematisk register som representerer undergruppenen ”oversikt over registeret” og ”hele registeret med lover”. Begge kategoriene representerer den samme oversikten, men i den sistnevnte er også lovene tatt med under hver oversikt. I forhold til tilgjengelighetsfaktoren er denne oversikten noe som virkelig helper. Dette gjelder også for ikke-jurister. I oversikten ligger f.eks emnene forvaltningsrett, privatrett, skifte og konkurs, osv med egne undergrupper og oversikter over lover på det aktuelle området.

Den neste oversikten gir en oversikt over lover ut i fra næringsområder som f.eks industri, oljeutvinning og bergverksdrift, osv. Denne oversikten gies også for det systematiske registeret med eller uten loven i registeret. Under næringsregisteret ligger også link til søkesiden, men dette blir behandlet i nedenfor.

3.3.2 Forskrifter

Lovdata deler opp forskriftene i to kategorier, det er sentrale forskrifter og lokale forskrifter. Med sentrale forskrifter menes i denne sammenheng nasjonale forskrifter som gjelder alle borgerne i Norge, og lokale forskrifter referer til lokale forskrifter på fylkeskommunalt og kommunalt nivå. Som for lover er det her også lagt inn et systematisk- og et næringsregister, som begge er laget ut i fra den samme inndelingen som oversiktene over lovene.

I tillegg har man også en oversikt over hjemmelsregisteret. Også her ligger også linken til søkesiden sammen de andre oversiktene. Som for lovene øker også tilgjengelighetsfaktoren vesentlig i riktig retning med disse oversiktene.

Det som er eget for forskrifter er at har laget egne sider for det enkelte departement, som er organisert slik at man får opp de forskriftene som f.eks Nærings- og handelsdepartementet har ansvaret for. Dette bedrer også tilgjengeligheten i noen grad, men jeg antar dette ikke vil hjelpe ikke-jurister i noen særlig stor grad.

En annen del av sentrale forskrifter, er ”Delegeringer / ikrafttredelser” og ”Instrukser”. Disse har begge som sentrale forskrifter egne sider med kronologisk register, alfabetisk register, systematisk register og næringsregister. Dette øker tilgjengeligheten noe, men det er en fordel å hvite hva man leter etter.

Den virkelig gode funksjonen i forhold til forskrifter, er den fylkeskommunale og kommunale oversiktene. Ved å klikke på kommunen Oslo vil man få opp en egen liste over de lokale forskriftene. Dette øker i høy grad tilgjengelighetsfaktoren og oversikten er meget brukervenlig.

En annen god inndeling som øket tilgjengeligheten mye, er inndelingen etter kategorien ”Naturreservater, fredningsområder, osv”. Her blir alle forskrifter til f.eks underkategorien ”Naturminne” samlete og presentert på en god måte.

Den siste inndelingen av lokale forskrifter er oppsamlingskategorien ”Diverse”. Her ligger andre lokale forskrifter som ikke inngår kategoriene ovenfor.

For både sentrale- og lokale forskrifter er det linket opp til Lovdatas søkeside, men dette vil bli behandlet nedenfor.

3.3.3 Dommer

Dommer som gjengis på Lovdatas hjemmesider er Høyesterettsavgjørelser og avgjørelsene til de seks lagmannsrettene. Disse dommene er bare tilgjengelig i fire måneder før de blir tatt vekk.

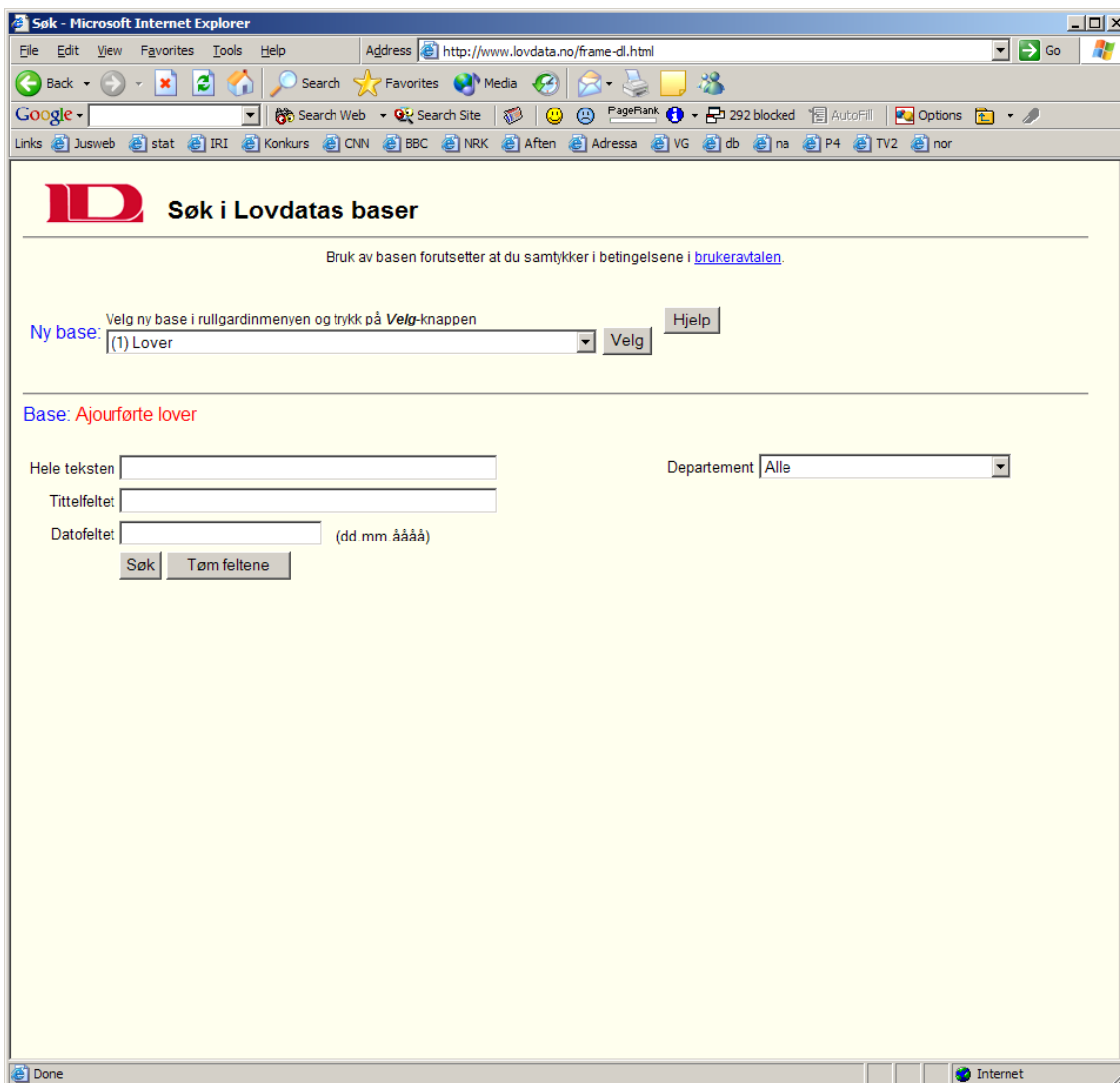
Avgjørelsene er ordnet kronologisk med de nyeste avgjørelsene først, og det er laget en egen side for Høyesterettsavgjørelser og en for de enkelte lagmannsrett.

Tilgjengeligheten for dommene er ikke god, og det gies ikke noen muligheter for å søke i det lille utvalget som foreligger.

Konklusjonen på dette punktet er at tilgjengeligheten er meget lav, og muligheten for gjenfinning er også meget lav ved at det ikke gies noen søkemulighet.

3.4 Søkefunksjonalitet

Søkefunksjonalitet er en annen funksjonalitet for å gjenfinne dokumenter i Lovdata ved hjelp av søking i basene som er tilgjengelig. Figur 6. nedenfor viser Lovdatas HTML-dokument som gir denne mulighetne

Figur 6. Lovdatas søkeside.

En stor mangel med systemet slik det fremstår i dag, er at denne søkesiden er linket opp bare fra siden om lover og forskrifter. Dette gjør denne funksjonen vanskeligere å finne, og tilgjengeligheten til informasjonen blir innskrenket.

Lovdata gir følgende søkevalg i baser:

- (1) Lover
- (2) Stortingsvedtak
- (3) Sentrale forskrifter
- (4) Lokale forskrifter
- (5) Delegeringer
- (6) Instruksjer
- (1,3) Lover, sentrale forskrifter

(1,4) Lover, lokale forskrifter

(2,3,5,6) Stortingsvedtak, sentrale forskrifter, delegeringer, instruksjoner

Mulighetene for å søke i de forskjellige basene er meget bra i forhold til å avgrense søket mot den informasjonen man søker. Det er også lagt inn muligheter for å f.eks søke i basen lover og sentrale forskrifter samtidig, og dette er en god ting.

Ved søk i f.eks lov-basen kommer søket opp i en ny nettleser. Søkeresultatene blir rangert etter relevans, og det skilles mellom hoveddokument og andre dokumenter, j.fr ovenfor i punkt 3.1.1.1. Når man klikker på et av resultatene går man tilbake til nettleseren man søkte i for visning av resultat. Dette har ingen betydning for tilgjengeligheten, men jeg har ikke kommet over andre søketjenester på Internett som presenterer søkene i en ny nettleser. Presentasjon av resultater i eget vindu gir en dårligere oversikt for brukeren.

Skifte av base gjøres ved å anvende rullegardinmenyen, og man må klikke på boksen "Velg" etterpå. Dette er ikke intuitivt å gjøre, i og med at man ved å velge en ny base i rullegardinmenyen får et visuelt inntrykk av at man har skiftet base. Dette gjør søkemuligheten litt dårligere enn den ellers kunne ha vært.

Det store minuset med søkefunksjonen, er at man selv må legge inn logiske operatører som f.eks "and" selv. Når man anvender andre søkeverktøyer på Internett, f.eks en søkemotor, blir den logiske operatøren "and" automatisk lagt inn hvis man søker på flere enn et begrep. Når man søker gjennom Lovdatas søkeside må søkefrasen "kjøp+forbruker" se slik ut om den skal fungere. Om man ikke legger inn den logiske operatøren "+" selv, vil man ikke få noen treff på søket. Dette er en stor svakhet i forhold til gjenfinning av dokumenter i informasjonssystemet.

Søkesiden gir også muligheten til å avgrense søkene ut i fra departementene som har ansvaret for den aktuelle dokumentet. Dette bedrer søket etter dokumenten, men det kreves et høyere kunnskapsnivå for å anvende seg av denne muligheten.

Systemet gir også muligheten for å søke på dato i den aktuelle databasen, men også dette krever en relativt høy kunnskap om det rettskildene man søker.

I kapittel 5 nedenfor vil jeg komme med forslag for å forbedre Lovdatas søkeside, slik at tilgjengelighetsfaktoren øker.

4 Bruken av Lovdata

I dette kapitlet vil bruken av Lovdatas Internett tjeneste stå i sentrum. Jeg vil ikke gå igjennom Lovdatas statistikk for sidevisninger, men tallmaterialet som ble registrert i forbindelse med et prøveprosjekt Lovdata hadde med Juriteket våren 2001. Juriteket ligger under IT-seksjonen ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Oslo, og driver brukerstøtte ved PC-stuene til studentene. På PC-stuene anvendes Personal Computer som arbeidsstasjoner, med Microsoft Windows som operativsystem. Prosjektet gikk ut på å gi veiledning i hvor rettskilder var tilgjengelige på Internett. Rapporten fra dette prosjektet ligger som eget vedlegg til denne oppgaven under navnet ”Rettskildeprosjekt”.

I analysen blir det tatt tak i en del av de konklusjonene som ble trukket ut av rapporten etter Rettskildeprosjektet i 2001, og tallmaterialet bli videre analysert mer detaljert. For å sjekke om de funnene man hadde fra 2001 var holdbare, ble prosjektet kopiert og kjørt i samme former våren 2003 for å se om de samme tendensene gjentok seg. I det følgende blir prosjektet fra våren 2001 benevnt som Rettskildeprosjekt I og prosjektet fra våren 2003 benevnt som Rettskildeprosjekt II.

Nedenfor vil jeg først gjøre rede for forutsetningene som begge prosjektene ble gjennomført under, for så gå inn på det som er forskjellig fra prosjektene.

Formålet med denne fremstillingen er å gi et vist bilde av bruken av Lovdatas tjeneste som er fritt tilgjengelig.

4.1 Rettskildeprosjektene

I begge prosjektene ble tjenesten markedsført på Lovdatas hjemmeside, og teksten som lå på Lovdatas forsider følger nedenfor.

Hjelp til å finne rettskilder

Ved Det juridiske fakultet i Oslo driver en liten gruppe juridiske studenter et prøveprosjekt som har som formål og oppgave å gi veiledning om hvor man kan finne rettskilder og juridisk relevant materiale publisert på internett. Dette prøveprosjektet mottar henvendelser på e-post: rettskilde@jus.uio.no

Brukerne av tjenesten sendte så inn spørsmål på e-post til adressen rettskilde@jus.uio.no, og disse ble besvart alt etter om det var tilgjengelige ressurser ute på Internett. Som det klart går frem av teksten ovenfor var dette en veiledningstjeneste, og jeg illustrerer dette nedenfor med et spørsmål og et svar.

Spørsmål

Hei, fant adressen deres på Lovdata.no.

Kan dere være behjelpelig med å gi meg en nettside for hvor jeg kan finne husleieloven?

På forhånd tusen takk!

Svar

Denne e-posten er sendt fra et prøveprosjekt ved Juriteket, Det juridiske fakultet i Oslo (- om Juriteket se <http://www.jus.uio.no/juritek>). Prosjektet har som formål og oppgave å gi veiledning om hvor man kan finne rettskilder / juridisk relevant materiale publisert på internett. Henvendelser til e-post-adressen rettskilde@jus.uio.no besvares av en liten gruppe juridiske studenter ansatt ved Juriteket. Alle henvendelser behandles konfidensielt. Verken henvendelsene eller personopplysninger arkiveres.

Takk for henvendelsen.

Lov om husleie.

<http://www.Lovdata.no/all/nl-19390616-006.html>

Medarbeider

Dette prøveprosjektet verken kan eller vil yte rettshjelp, sml domstolloven §§ 218 flg. Det innebærer at prosjektet ikke gir juridiske råd eller yter juridisk bistand. Svar på henvendelser er bare viderehenvisninger til rettskilder / juridisk relevant materiale publisert på internett - uten ansvar for innhold, tolkning eller betydning av materialet det henvises til.

For informasjon om hvor man kan henvende seg for å få rettshjelp, se f eks

<http://www.Lovdata.no/info/advokat.html> eller <http://www.jus.no/sider/53.html>

I enkelte tilfeller fikk vi spørsmål som var spørsmål om rettshjelp, og enkelte spørsmål ble en mellomting mellom rettshjelp og spørsmålet om en konkret henvisning til en rettskilde de kjente til. Dette kommer jeg nærmere inn på nedenfor i analysen. For mere informasjon om selve gjennomføringen av prosjektene finnes i vedlegget om det første rettskildeprosjektet.

4.1.1 Rettskildeprosjekt II

Formålet med dette prosjektet var å se om de funnene eller tendensene som ble registrert ved Rettskildeprosjekt I var pålitelige. Ut i fra de registreringene som ble foretatt, er det vanskelig å komme sikre antakelser om eventuelle endringer er reelle.

Registreringene i dette prosjektet ble gjort på samme måte som ved prosjektet i 2001.

Rettskildeprosjekt II gikk fra 3. april til 5. mai 2003, og alle spørsmål ble besvart av undertegnede. I perioden kom det inn 76 spørsmål, og dette utgjør litt over 3 henvendelser pr. virkedag.

I forhold til Rettskildeprosjekt I utgjør det en økning på 20 % i innsendte spørsmål i Rettskildeprosjekt II. Selv med en stor forskjell i perioden på disse prosjektene, er en økning på 20 % mye. Tar man i betraktning at bruken av Internett har økt i de siste to årene, konkluderer jeg med en marginal økning.

4.2 Oversikt over tallene

I den følgende analysen vil jeg først presentere tallene i frekvenser og en egen kolonne med prosentvis fordeling slik at tallene blir lettere å sammenligne (De prosentvise fordelingene referer til prosentandel innenfor variablene ”kjønn”, ”spørsmålstype relatert til kilde eller rettshjelp” og ”rettsområde”).

	Rettskildeprosjekt I		Rettskildeprosjekt II	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Kjønn:				
Mann	117	58 %	46	60,5 %
Kvinne	84	42 %	30	39,5 %
Spørsmål om:				
Rettskilder	124	62,30 %	46	60,60 %
Rettskilder/rettshjelp	54	26,90 %	12	15,70 %
Rettshjelp	23	12,80 %	18	23,70 %

Rettsområde:				
Offentligrettslig	84	41,80 %	37	48,70 %
Sosial	18	9,00 %	10	13,10 %
Forvaltning	23	11,50 %	9	11,90 %
Straff	11	5,50 %	9	11,80 %
Toll	0	0,00 %	0	0,00 %
Skatt	10	5,50 %	3	3,90 %
Odel	5	2,50 %	2	2,60 %
Skole	4	2,00 %	1	1,30 %
Annet	12	7,50 %	3	3,90 %
Privatrettslig	117	58,20 %	39	51,30 %
Finans	4	4,00 %	3	3,90 %
Kjøp	6	4,00 %	1	1,30 %
Fast eiendom	22	11,00 %	11	14,40 %
Arv	10	5,00 %	5	6,60 %
Familie	9	4,50 %	2	2,60 %
Nabo	6	3,00 %	3	3,90 %
Arbeid	28	14,00 %	8	10,50 %
Annet	32	14,00 %	6	5,00 %

I de følgende analyser er emnet ”toll” som ligger under kategorien ”offentligrettslig” tatt ut av pga at det ikke foreligger noen frekvenser.

I den videre fremstillingen blir forekomsten av hver frekvens oppgitt bare i prosent. For alle tall fra Rettskildeprosjekt I er det alltid 201 frekvenser, og for Rettskildeprosjekt II er det alltid 76 frekvenser.

4.3 Analyse av tallene

Utgangspunktet for denne analysen er å se om de funnene som ble registrert i Rettskildeprosjekt I kunne ses på som stabile trender over tid. Dette ved å gjennomføre en ny måling etter to år (Rettskildeprosjekt II) for å finne eventuelle utviklingstrekk. Datainnsamling ble foretatt på samme måte i Rettskildeprosjekt I og II, med unntak av lengde på innsamlingsperioder. Det har ikke vært et mål for denne studien å påvise statistisk signifikante⁶ sammenhenger eller endringer over tid mellom variabler. Til dette oppfyller ikke vårt datamateriale de forutsetninger og krav som stilles innenfor samfunnsvitenskapelig forskningsmetode. Samfunnsvitenskapelige analyser som ANOVA (Analysis of variance) og t-tester ville vært å foretrekke for å avdekke eventuelle signifikante

endringer over tid mellom variabler, men disse testene krever numeriske data (variabler på intervall eller rasionivå). Våre valg av analyser er dermed gjort ut fra vårt materiale av ikke-numeriske data (variabler på nominal-nivå), noe som tilsier analyser av deskriptiv statistikk (eks. frekvensfordelinger).

I Rettskildeprosjekt I gikk prosjektet i tre og en halv måned, mens Rettskildeprosjekt II pågikk bare i en måned. Uansett er formålet med Rettskildeprosjekt II gjennomført som sitt eneste formål for å få sammenlignbare tall. Jeg mener dette ligger innenfor det akseptable for å angi tendenser.

Et annet vesentlig forhold er selve registreringen for tallmaterialet som bare er basert på de spørsmålene vi fikk på e-post. Når det gjelder bestemmelse av kjønn, er dette rimelig sikkert ved at man kan lese navnene til innsender av spørsmål. En mulig feilmargin i denne sammenhengen er at det som regel er mannen i en husstand som tegner e-post abonnement, og angis avsenderfeltet i e-posten. Denne feilkilden elimineres i stor grad ved at de aller fleste underskriver e-posten med eget navn. Jeg tror ikke dette representerer noen stor feilmargin, men det bør nevnes som en mulig feilkilde.

I vurderingen av om et spørsmål skal kategoriseres som et spørsmål om rettskilder, rettshjelp eller en kombinasjon av disse to, blir dette en konkret vurdering i det enkelte tilfelle ved selve registreringen. I eksemplet ovenfor finner man det klare eksemplet på et spørsmål om en rettskilde, og det medfører ikke store problemer å kategorisere forespørselen. Et typisk spørsmål om rettshjelp er konkrete spørsmål hvor man ber om at man skal ta stilling til de spørsmålene som blir stilt, eller et langt faktum med den klassiske avslutningen ”hva sier loven om dette?” Slike spørsmål blir registret som spørsmål om rettshjelp. Den klassiske kombinasjonsløsningen er konkrete spørsmål om rettskilder, og hvor man i tillegg har med et spørsmål om rettshjelp. Skillet mellom disse tre kategoriene er i mange sammenhenger vage, og det blir en kvalitativ vurdering i hvert tilfelle. Å gjøre slike kvalitative vurderinger illustrerer noe av utfordringen ved å drive en slik tjeneste.

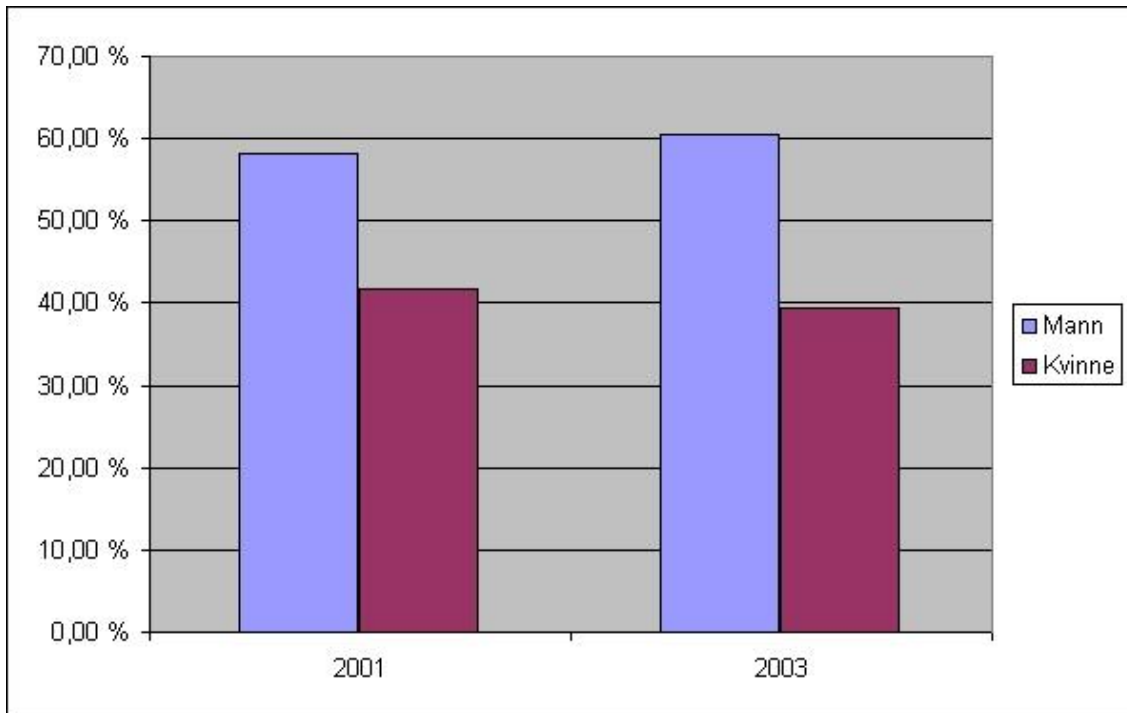
Om forespørsler eller spørsmål kan ansees å ligge innenfor offentligretten eller privatretten blir også en kvalitativ vurdering. I det fleste tilfeller er det spørsmål om konkrete spørsmål, og er derfor greie å plassere. I enkelte tilfeller er flere spørsmål om rettskilder fra forskjellige rettsområder, og

⁶ Begrepet ”statistisk signifikant” referer til om man ut fra en gitt sannsynlighet kan hevde at statistiske funn ikke skyldes tilfeldigheter.

da er det forsøkt å plassere registreringen på det rettsområdet som antas å ha størst betydning. Dette kan virke tilfeldig men avveiningen er om man skulle registrert alle rettsområdene som det blir spurt om. Da ville verdien av det innsamlede materialet være av mindre verdi. Overvekten av spørsmål refererer til ett rettsområdet, og det representerer ikke noe stort problem. Poenget her er som ovenfor, om et spørsmål er et spørsmål om rettshjelp eller et spørsmål om hvor rettskilder ligger, og om en tendens så langt det lar seg gjøre er riktig registrert.

4.3.1 Kjønnfordeling

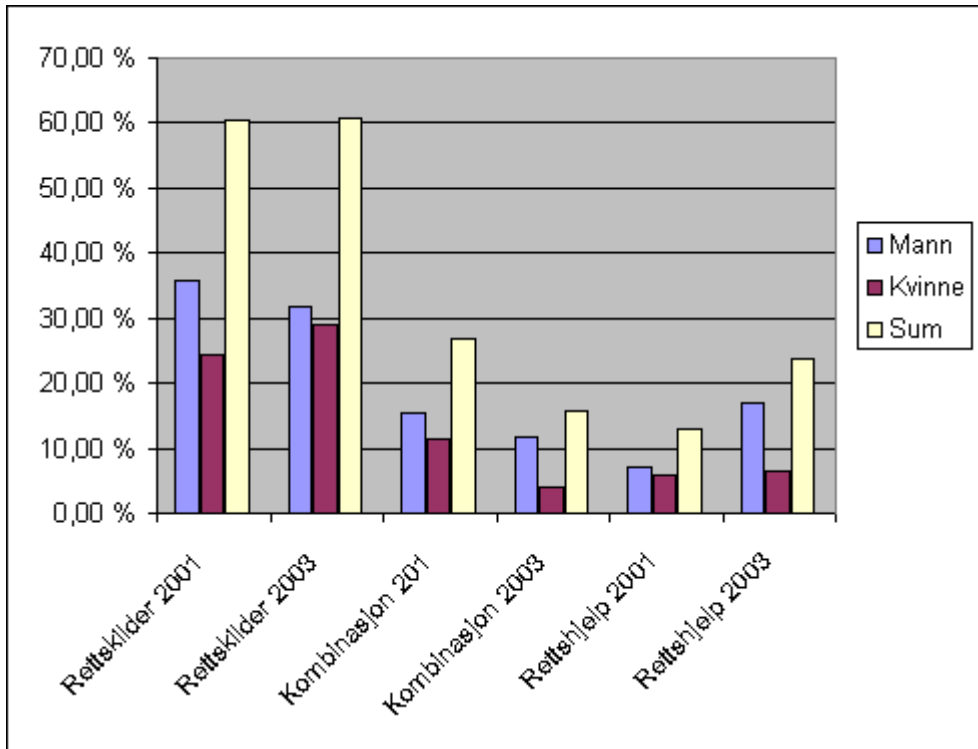
	Mann	Kvinne
2001	58,20 %	41,80 %
2003	60,50 %	39,50 %

Tabellen viser at fordelingen for forespørsler mellom menn og kvinner har vært stabil over tid. I begge utvalgene har vi en fordeling på ca., 60% menn og 40% kvinner. I forhold til tallene fra JussBuss og Den norske advokatforening som har en tilnærmet lik kjønnsfordeling, er det grunn til å anta at menn bruker Internett mer i søk etter informasjon. Det interessante i denne sammenhengen er at tendensen har styrket seg litt. I rapporten fra Rettskildeprosjekt I antok man at denne tendensen ville jevne seg ut ved at kvinner ville anvende Internett mere, men dette har ikke skjedd.

4.3.2 Spørsmål om rettkilder, rettshjelp eller en kombinasjon av disse

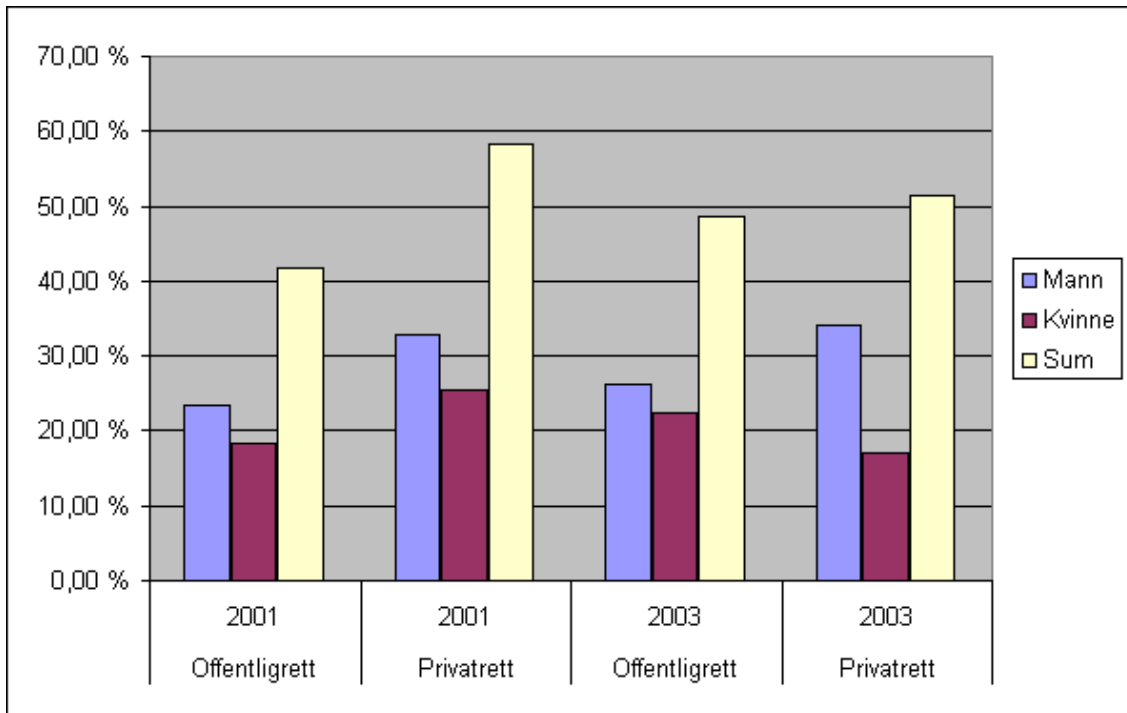
	Rettskilder 2001	Rettskilder 2003	Kombinasjon 201	Kombinasjon 2003	Rettshjelp 2001	Rettshjelp 2003
Mann	35,90 %	31,70 %	15,40 %	11,80 %	7,00 %	17,10 %
Kvinne	24,40 %	28,90 %	11,50 %	3,90 %	5,80 %	6,60 %
Sum	60,30 %	60,60 %	26,90 %	15,70 %	12,80 %	23,70 %

Tabellen viser at den totale prosentandelen som stiller spørsmål om rettskilder har holdt seg konstant over tid, men vi ser noen variasjoner i kjønnsfordelingen når det gjelder rettskildespørsmål. Andelen menn ser ut til å ha gått noe ned fra 2001 til 2003, mens kvinneandelen innenfor rettskildespørsmål har økt noe i denne tidsperioden. Når det gjelder prosentandelen innefor kombinerte spørsmål ser vi at den har hatt en nedgang fra 2001 til 2003, men dette kan ses i sammenheng med en tilsvarende økning i prosentandel for rene rettshjelpspørsmål. Variasjonen mellom kjønn ser ut til å være rimelig konstant innenfor kombinasjonspørsmål og rettshjelpspørsmål i tidsperioden 2001 til 2003. Samlet sett er det tendens til at andelen spørsmål om rettshjelp øker i forhold til de andre kategoriene, samtidig som at kjønnsfordelingene holder seg rimelig konstant over tid.

4.3.3 Offentligrett vs. privatrett

	Offentligrett 2001	Privatrett 2001	Offentligrett 2003	Privatrett 2003
Mann	23,40 %	32,80 %	26,30 %	34,20 %
Kvinne	18,40 %	25,40 %	22,40 %	17,10 %
Sum	41,80 %	58,20 %	48,70 %	51,30 %

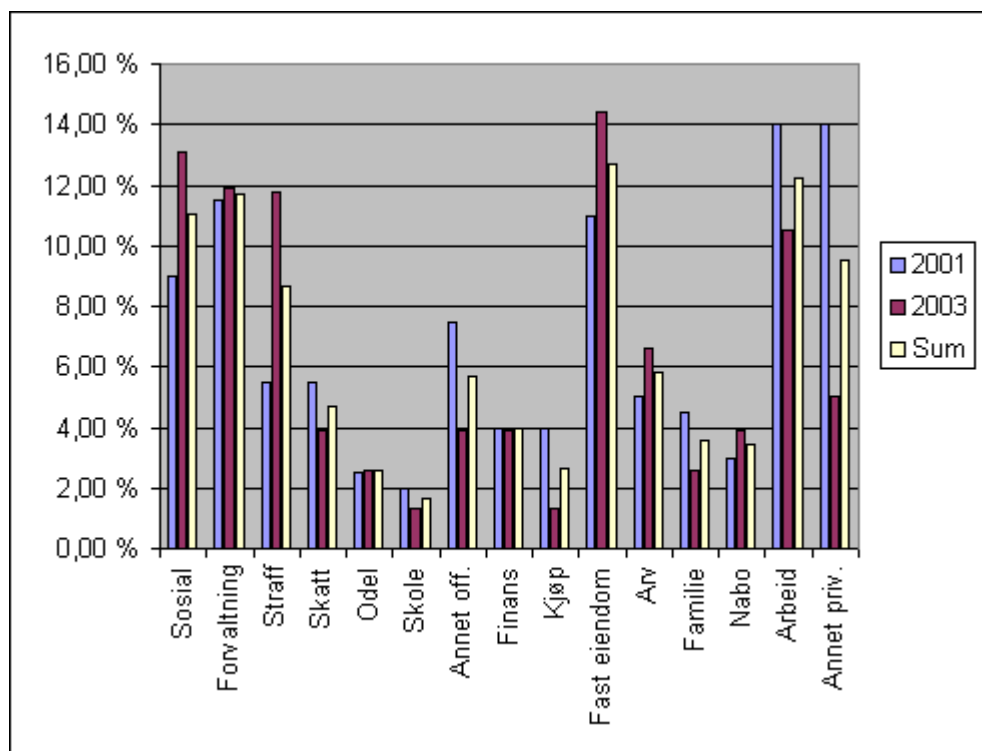

Tabellen viser at fordelingen mellom spørsmål angående offentlig og privat rett totalt sett har forandret seg noe fra 2001 til 2003. Vi ser at privatrettslige spørsmål hadde en vesentlig høyere prosentandel enn offentligrettslige spørsmål i 2001, men at andelsforskjellen er mere utjevnet i favør offentligrett i 2003. En mulig forklaring på dette er en økning av kvinner som stiller spørsmål om offentlig rett i 2003 ift. 2001, samtidig som vi ser en markant reduksjon av andel kvinner som stiller spørsmål om privatrett i 2003 ift. 2001. Samlet sett ser vi en trend i at andelen kvinner øker for offentligrettslige spørsmål, men reduseres tilsvarende for privatrettslige spørsmål. Menn ser ut til å ha samme fordeling av type ”rettsinteresse” over tid.

4.3.4 Spørsmål om rettsområder

	2001	2003	Sum
Sosial	9,00 %	13,10 %	11,05 %
Forvaltning	11,50 %	11,90 %	11,70 %
Straff	5,50 %	11,80 %	8,65 %
Skatt	5,50 %	3,90 %	4,70 %
Odel	2,50 %	2,60 %	2,55 %
Skole	2,00 %	1,30 %	1,65 %
Annet off.	7,50 %	3,90 %	5,70 %
Finans	4,00 %	3,90 %	3,95 %
Kjøp	4,00 %	1,30 %	2,65 %
Fast eiendom	11,00 %	14,40 %	12,70 %
Arv	5,00 %	6,60 %	5,80 %
Familie	4,50 %	2,60 %	3,55 %

Nabo	3,00 %	3,90 %	3,45 %
Arbeid	14,00 %	10,50 %	12,25 %
Annet priv.	14,00 %	5,00 %	9,50 %

Tabellen viser at spørsmål innenfor områdene fast eiendom, arbeidsrett, forvaltning og sosial rett tydeligvis er populære og holder en relativ jevn og høy prosentandel i begge utvalgene. Det er liten utvikling og relativ lav etterspørsel etter veiledning innenfor områdene odel, skole, kjøp, familie, nabo og finans. Den tydeligste endringen over tid finner vi i kategorien annet/privatrett der man har hatt en markant nedgang i etterspørselen etter veiledning fra 2001 til 2003. Spørsmål innen strafferett ser ut på sin side til å være det tema som øker mest over tid. Vi ser også en trend i at spørsmål innenfor sosial rett og fast eiendom også øker.

4.4 Andre undersøkelser

For å sammenligne de tendensene som ble registrert i de to ovennevnte prosjektene har jeg hentet inn lignende tall fra JussBuss og Den norske advokatforening (DNA). I motsetning til rettskildeprosjektene driver både JussBuss og DNA med rettshjelp, så denne kategorien lar seg ikke sammenligne.

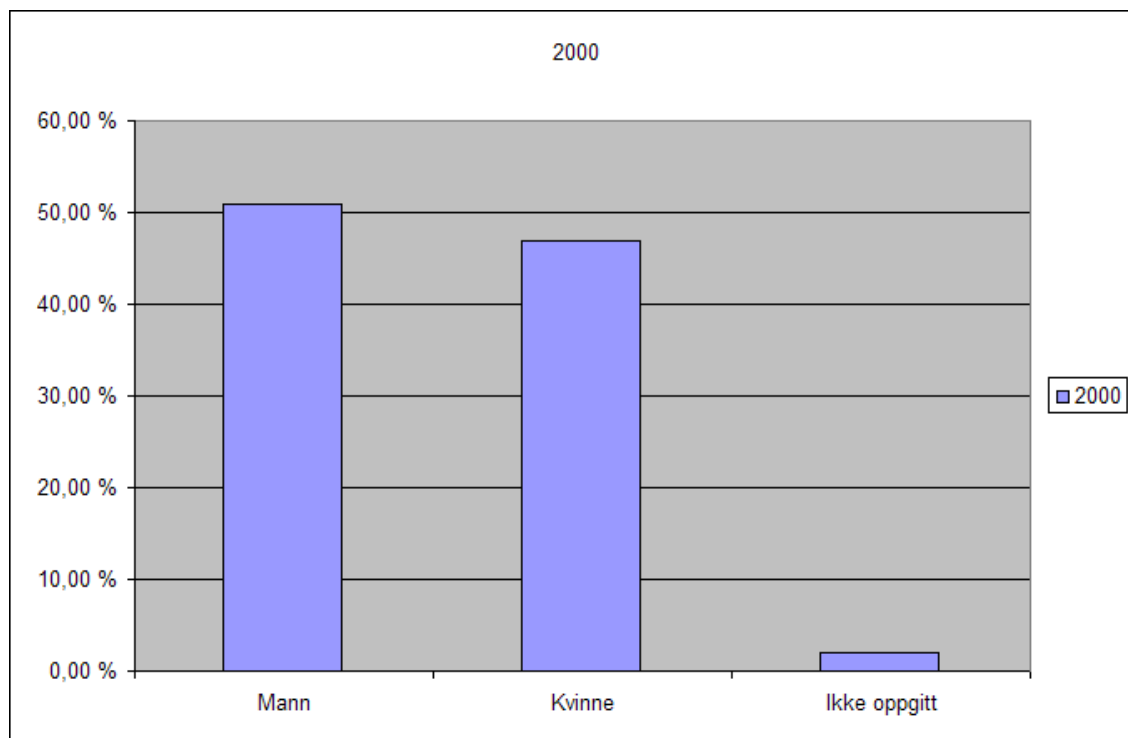
Det som lar seg sammenligne er kjønnsfordeling og rettsområder. Det store problemet i denne sammenhengen er at man har registrert forskjellige rettsområder, men formålet med denne sammenligningen er å sette tallene i et perspektiv.

4.4.1 JussBuss undersøkelse fra 1999 - 2000

Tallene er hentet fra JussBuss sin årsrapport fra 2000, og i denne rapporten har de tatt inn sine registreringer på de forskjellige rettsområdene og registrering av kjønn.

4.4.1.1 Jussbuss - Kjønn

	Mann	Kvinne	Ikke oppgitt
2000	51,00 %	47,00 %	2,00 %

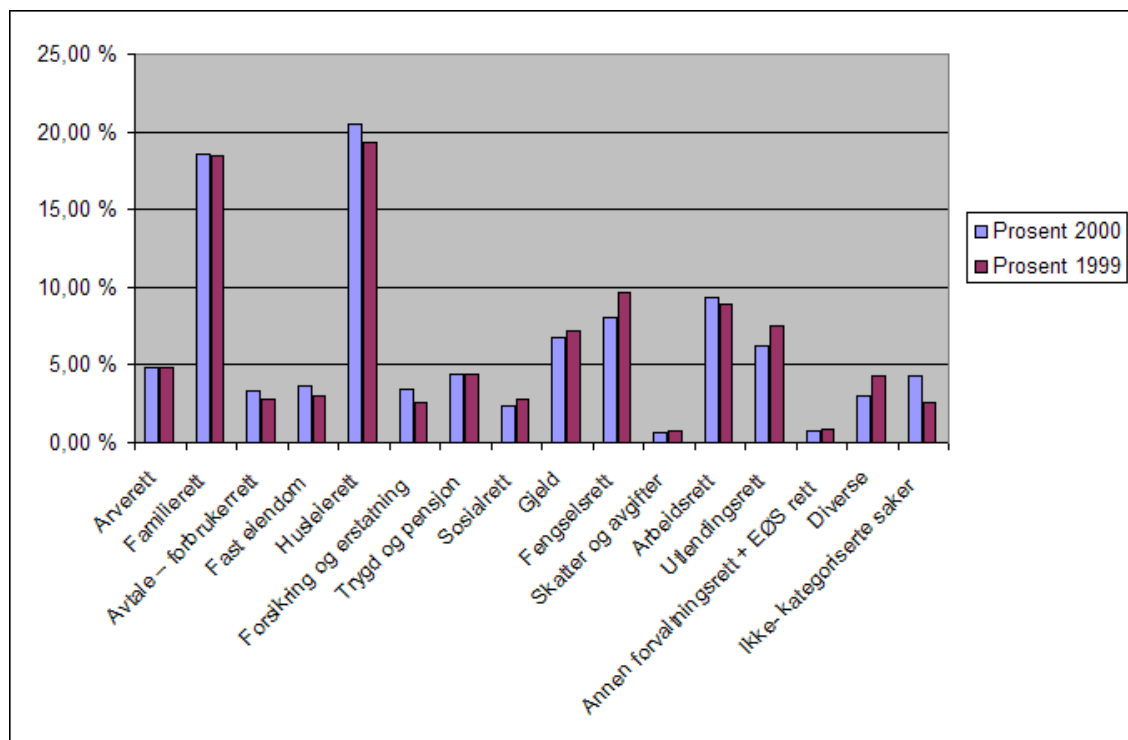

Tabellen viser en liten overvekt av menn, men denne tendensen er svært liten. JussBuss driver også oppsøkende virksomhet ovenfor fengsler med en egen fengselsgruppe, og disse spørsmålene utgjorde for 2000 8 % av den totale saksmengden. Tar man i betraktning at de fleste som sitter i fengsel er menn, får man en klar overvekt av kvinner i de som anvender seg av JussBuss tjenester.

4.4.1.2 Jussbuss - Rettsområde

	Antall 2000	Prosent 2000	Antall 1999	Prosent 1999
Arverett	206	4,88 %	218	4,80 %
Familierett	782	18,53 %	840	18,50 %
Avtale – forbrukerrett	139	3,29 %	129	2,84 %

Fast eiendom	153	3,63 %	135	2,97 %
Husleierett	864	20,47 %	878	19,33 %
Forsikring og erstatning	145	3,44 %	117	2,58 %
Trygd og pensjon	187	4,43 %	201	4,43 %
Sosialrett	99	2,35 %	127	2,80 %
Gjeld	287	6,80 %	327	7,20 %
Fengselsrett	338	8,01 %	439	9,67 %
Skatter og avgifter	28	0,66 %	32	0,70 %
Arbeidsrett	395	9,36 %	406	8,94 %
Utlendingsrett	262	6,21 %	339	7,47 %
Annen forvaltningsrett + EØS rett	31	0,73 %	40	0,88 %
Diverse	125	2,96 %	194	4,27 %
Ikke- kategoriserte saker	179	4,24 %	119	2,62 %

Tabellen viser en at fordelingen innen de forskjellige rettsområdene er tilnærmet like for årene 1999 og 2000. I forhold til å sammenligne disse tallene med Rettskildeprojektene er av liten verdi, i og med at JussBuss konsentrerer seg om enkelte rettsområder og har organisert seg i faggrupper. Jussbuss har som målsetting å nå grupper i befolkningen som ikke hadde oppsøkt annen retts hjelp, og avviser spørsmål som f.eks. skatt. I den grad man tar stilling til slike spørsmål er dette i forbindelse med å avhjelpe situasjonen til ressursvake personer.

JussBuss er delt inn i fire grupper, og disse er sosial- og arbeidsrett, fengsels- og familierett, innvandringsrett, husleie- og gjeldsrett. I tabellen ser man at husleierett og familierett er

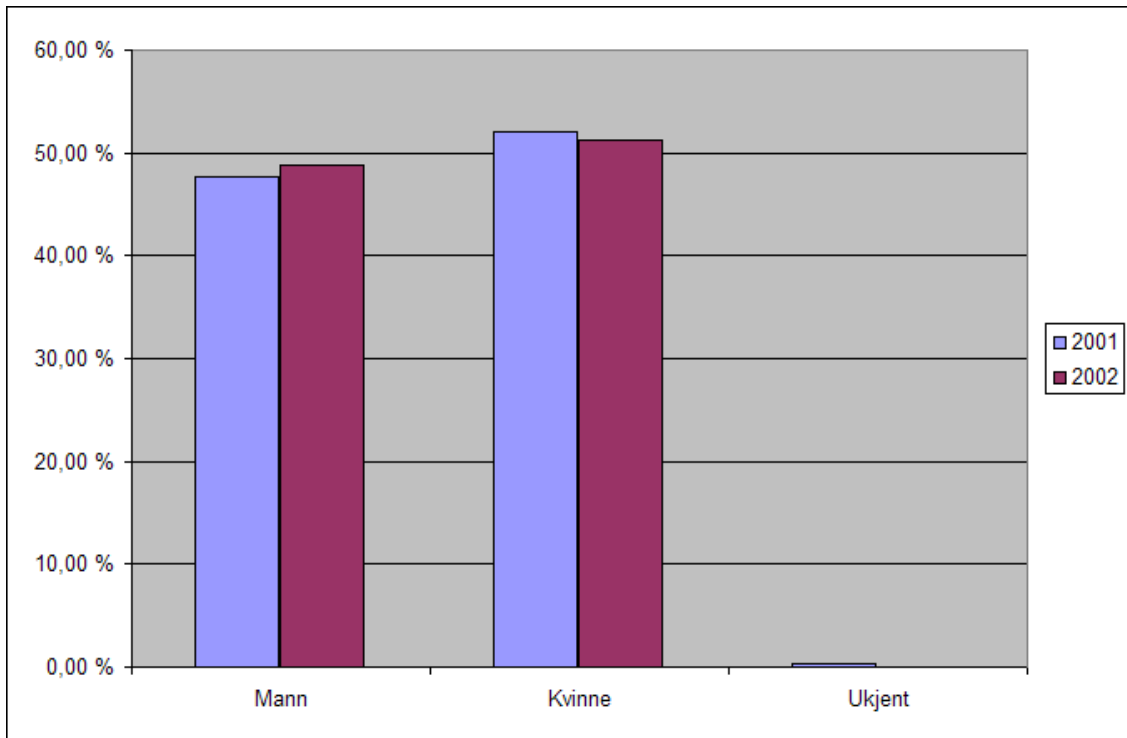
rettsområder som er meget store på over 15 %. Ellers er det arbeidsrett, gjeld, fremmedrett og fengselsrett som kommer over 5 %.

4.4.2 Den norske advokatforening fra 2001 – 2002

Den norske advokatforening har en advokatvaktordning en dag i uken hvor de som oppsøker tjenesten kan få en halv times gratis rådgivning. Tallene som her blir presentert er fra Oslo.

4.4.2.1 DNA - Kjønn

	Mann	Kvinne	Ukjent
2001	47,60 %	52,00 %	0,40 %
2002	48,80 %	51,20 %	0,00 %

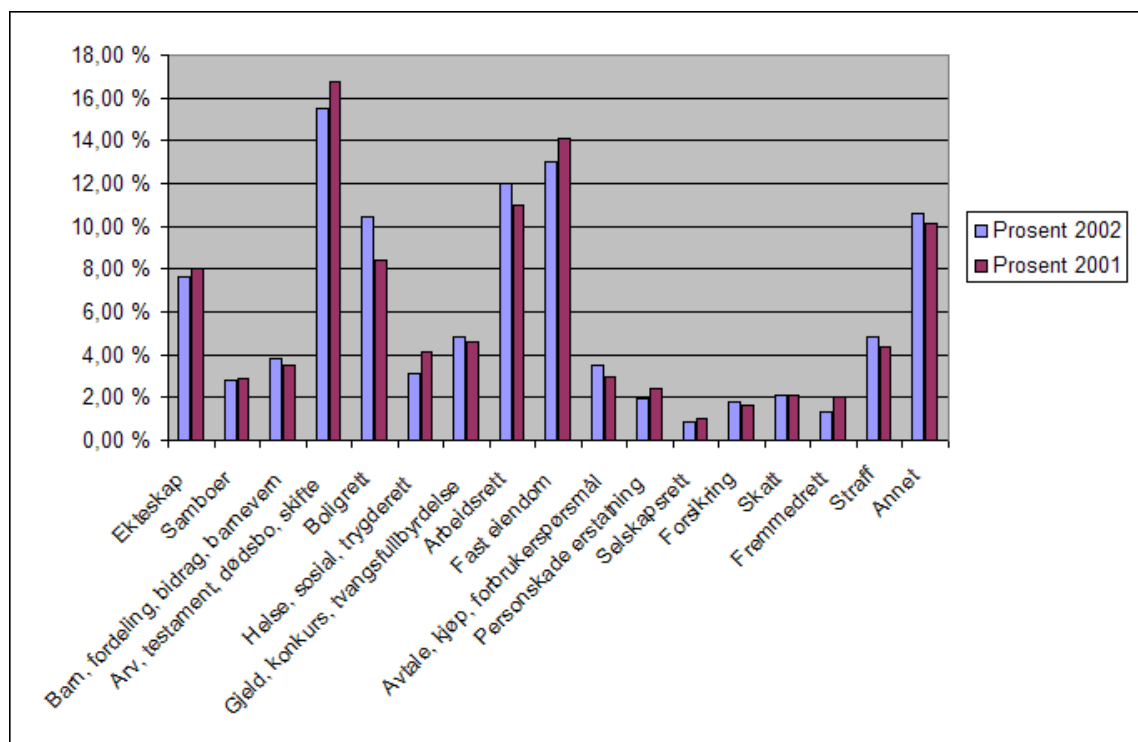

Tabellen viser en liten overvekt av kvinner, men fordelingen er tilnærmet lik. Det foreligger ikke noen forhold som påvirker denne fordelingen.

4.4.2.2 DNA - Rettsområdet

	2002	Prosent 2002	2001	Prosent 2001
Ekteskap	99	7,65 %	84	8,02 %
Samboer	36	2,78 %	30	2,87 %
Barn, fordeling, bidrag, barnevern	49	3,79 %	37	3,53 %
Arv, testament, dødsbo, skifte	201	15,53 %	175	16,71 %
Boligrett	135	10,43 %	88	8,40 %
Helse, sosial, trygderett	40	3,09 %	43	4,11 %
Gjeld, konkurs, tvangsfullbyrdelse	63	4,87 %	48	4,58 %
Arbeidsrett	155	11,98 %	115	10,98 %
Fast eiendom	168	12,98 %	148	14,14 %

Avtale, kjøp, forbrukerspørsmål	45	3,48 %	31	2,96 %
Personskade erstatning	25	1,93 %	25	2,39 %
Selskapsrett	11	0,85 %	11	1,05 %
Forsikring	23	1,78 %	17	1,62 %
Skatt	27	2,09 %	22	2,10 %
Fremmedrett	17	1,31 %	21	2,01 %
Straff	63	4,87 %	46	4,39 %
Annet	137	10,59 %	106	10,12 %

Tabellen viser en liten variasjon i fordelingen for 2001 og 2002, med den største variasjonen med en nedgang fra 10,4 % til 8,4 %. Arverett er det rettsområdet som er mest populært sammen med arbeidsrett og fast eiendom.

4.4.3 Samlet vurdering kjønn

Her foreligger det en meget interessant observasjon. I DNAs kartlegging av kjønn er kvinner i begge undersøkelsene litt mer representert enn menn. I JussBuss undersøkelse viser tabellen at menn er mer representert enn kvinner. Tallene blir litt misvisende med tanke på måten JussBuss drives på. JussBuss har en egen fengselsgruppe, og i fengslene er menn i overrepresentert.

I kriminalstatistikken fra 2000 var det i alt 6 741 menn og 529 kvinner som var innsatt når alle typer lovbrudd var tatt med. Den prosentvise fordelingen blir dermed 92,73 % for menn og 7,27 % for kvinner. JussBuss undersøkelse er fra 2000 representerer fengselsaker 335 saker, og ved å trekke fra de representative prosenttallene for kjønn fra kriminalstatistikken får man den reelle tallene fra JussBuss.

	Menn	Menn %	Kvinner	Kvinner %	Sum
Frekvens 2000	2194	52,00 %	2026	48,00 %	4220
Minus fengsel	313	92,73 %	25	7,27 %	338
Sum	1881	48,44 %	2001	51,56 %	3882

I JussBuss kjønnsfordeling er det 2 % av kjønnsfordelingen som ikke er oppgitt, og jeg har fordelt disse med 1 % på hvert av kjønnene.

Samlet tabell for kjønnsfordeling

	Mann	Kvinne
Rettskildeprosjekt 2003	60,50 %	39,50 %
JussBuss 2000	48,44 %	51,56 %
DNA 2003	48,80 %	51,20 %

Tabellen viser relativt like tall for JussBuss og DNA, og Rettskildeprosjektet fra 2003 skiller seg klart ut i fra disse tallene.

Tar man også med i betraktningen at Juridisk rådgivning for kvinner (JURK), som er et gratis rettshjelpstiltak for kvinner, viser gir dette tallmaterialet en god grunn til å anta at kvinner i en større grad benytter seg av gratis rettshjelpstiltak.

Menn var både i 2001 og 2003 klart mest representert i Rettskildeprosjektet. Tar man tendensen med at kvinner i større grad enn menn benytter seg av gratis rettshjelpstiltak, blir responsen fra menn meget god.

4.4.4 Andre vurderinger

Når det gjelder rettsområdene er det ikke så mye å hente ut fra tallene. Det problematiske med å sammenligne disse tallene, er at man opererer med forskjellige kategorier for rettsområdene. Ulikt datamaterialet gjør at en sammenligning ikke er mulig.

5 Forslag til forbedring av Lovdata

5.1 Tilgjengelighet

I forhold til den rettslige kommunikasjonsprosessen er tilgjengelighet av dokumentene meget viktig for bedømmelsen av informasjonssystemet. Nedenfor vil jeg først ta tilgjengeligheten av Lovdata ovenfor den øvrige verden, og deretter en vurdering av tilgjengeligheten i forhold til søkemulighetene i Lovdata.

5.1.1 Forholdet til omverdenen – Robots.txt

Robots.txt er en fil som legges i roten på katalogstrukturen på webtjenesten, og for Lovdata blir da adressen til denne filen <http://www.Lovdata.no/robots.txt>. Filen angir hva søkemotorene ikke skal indeksere. Nedenfor følger informasjonen som Lovdata har lagt i sin robots.txt.

```
# Robots stopper for Lovdata
User-agent: *
Disallow: /cgi-bin/
Disallow: /ud/
Disallow: /lr/
Disallow: /all/
Disallow: /for/
Disallow: /hr/
Disallow: /rsk/
Disallow: /rsk/rtv/
Disallow: /dnf/
Disallow: /ltavd1/
Disallow: /ltavd2/
Disallow: /temp/
Disallow: /skjema/
Disallow: /wift/
Disallow: /weblog/
Disallow: /plex/
Disallow: /info/
Disallow: /java/
Disallow: /litt/
Disallow: /clx/
Disallow: /clx2/
```

Som det fremgår av filen har Lovdata angitt alle sine databaser med dokumenter. Disse adresseangivelsene er relative, og når de ligger i roten av web-tjenesten blir da adressen til f.eks

katalogen til lovene ”<http://www.lovdata.no/all/>”. Etter min mening er dette ikke spesielt lurt i forhold til at informasjonen skal bli brukt.

Problemet, slik jeg ser det, lever Lovdatas administrasjon på en illusjon om at ”alle vet” om Lovdata. Jeg er ikke så sikker på at denne holdningen er riktig. I hovedoppgaven til Are Vegard Haug (blir ferdigstilt høsten 2003) ble det gjort en undersøkelse om nettstedene til alle kommunene i Norge, og der kom det frem at bare 36 % hadde linker til Lovdata. En annen kategori som ble brukt i samme undersøkelser var produksjon av egne dokumenter om rettslig informasjon. Dette ble lagt sammen med linking opp til annen rettslig informasjon av andre eller Lovdata, og fordelingen var her på hele 45 %.

Dette viser klart at de som har laget hjemmesidene til kommunene ikke har stor kunnskap om Lovdata. Det blir da nærliggende å trekke den konklusjonen at de som ikke jobber med Internett sannsynligvis ikke har mer kunnskap om Lovdata. Kunnskapen om Lovdatas Internett-tjenester er dermed lav blant brukerne av Internett.

Lovdatas Internett-tjeneste er meget innholdsrik og god tjeneste. Ved å la søkemotorene indeksere innholdet på sidene vil dette føre til økt bruk ved å øke tilgjengeligheten til dokumentene gjennom andre søkemotorer. Personlig mener jeg det er litt trist at man på denne måte undergraver sin egen rolle ved å ”gjemme seg bort” på denne måten.

5.1.2 Bruk av metainformasjon

Bruk av meta-informasjon i dokumentene er det andre leddet i å tilgjengeliggjøre Lovdatas Internett-tjeneste. Hensikten med dette tiltaket er å komme høyt oppe på søkemotorene, og da vil jeg anbefale å anvende koden for beskrivelse av informasjonen og nøkkelord i hode-elementet, j.fr punkt 3.2.1.1 ovenfor.

Rent praktisk kan dette gjøres ved å legge inn endringer i TRANS når lovdokumentet blir produsert fra database til et HTML-dokument, j.fr punkt 3.1.2 ovenfor.

Tiltaket er lite kostnadskrevenende, og jobben vil bestå i å plukke ut de elementene som gir det beste innholdet i forhold til innholdet i kropp-elementet.

5.1.3 Søkefunksjonen

Søkefunksjonen bør endres på to områder. For det første bør man få opp et søkevindu på forsiden av siden, og det andre er å legge inn ”and” funksjonen som standard når man søker.

Med et søkevindu eller søkeboks menes muligheten til å søke i basene direkte fra alle sider som inneholder menyen. Dette søkevinduet kan legges ved den horisontale menyen i toppen av siden eller under menyen som ligger vertikalt på siden.

Hvor denne søkeboksen blir plassert på siden er ikke vesentlig i denne sammenhengen. Poenget er at den bør være der.

Den logiske operatoren ”and” bør legges inn som standard når man søker på flere enn ett begrep, j.fr punkt 3.4 ovenfor.

5.2 Dommer

Nye avgjørelser fra Høyesterettsdommer og lagmannsrettene ligger publisert på Lovdatas Internett-tjeneste i fire måneder.

Jeg er av den oppfatning av at i alle fall alle Høyesterettsavgjørelsene bør ligge gratis tilgjengelig. Høyesterett er en meget sentral rettskilde når man tar stilling til rettslige spørsmål, og en stor tilgjengelighet på denne rettskildefaktoren vil klart bedre rettsikkerheten.

5.3 Kommersielle hensyn

Lovdata er en selvfinansierende stiftelse, som lever å selge sin betalingstjeneste. Med andre ord er det de betalende kundene som finansierer Lovdatas gratisinformasjon.

I forhold til de tiltakene som jeg oppstiller ovenfor, må dette ses på i denne sammenhengen.

Motivasjonen for Stiftelsen Lovdata er å få flest mulig kunder, og ved å gjøre gratis-tjenesten dårlig vil flere betale for å anvende den betalingsdelen. Ved å tilby for mye på gratisversjonen, vil muligens ikke så mange være villige til å kjøpe abonnement.

Det bør taes hensyn til at Lovdatas Internett-tjeneste er meget innholdsrik, og kostnadene med vedlikehold av informasjonen er meget stor. I forhold til andre aktører som tilbyr lignende tjenester, tror jeg ikke det vil være en stor fare for at andre kopierer innholdet for å selge dette.

Ved å f.eks tillate indeksring av innholdet i gratis-tjenesten for andre søkemotorer, vil dette føre til en økt bruk av Lovdata. Dette vil igjen føre til økt kunnskap om Lovdatas tjenester, og interessen for betalingsversjonen vil øke.

6 Konklusjoner

Jon Bings modell om rettslige kommunikasjonsprosesser var modellen for analysen av Lovdata som informasjonssystem. Jeg synes modellen er egnet til å analysere tjenester som Lovdata, selv om den ble skrevet i 1982.

For denne oppgaven valgte jeg å se på informasjonssystemet og mottakersiden, mens i modellen legges det stor vekt på sendersiden. Begrepsapparatet som er utviklet er godt egnet til å beskrive et informasjonssystem som Lovdata. Det er spesielt begreper som tilgjengelighet og gjenfinning av dokumenter som står sentralt.

I forhold til mottakersiden og bruken av Lovdata, ble tallene fra Rettskildeprosjektet i 2001 og 2003 analysert. Tallene sier ikke så mye om selve Lovdata som et informasjonssystem, men den viser klart at behovet for rettshjelp er stort. Ved å videreføre en slik tjeneste vil man kunne styrke rettssikkerheten i noen grad, spesielt for menn som det kan dokumenteres i denne oppgaven at de er mer tilbøyelig til å anvende slike tjenester.

I kapittel 5 kommer jeg med noen forslag til endringer av Lovdatas Internett-tjenester for å bedre tilgjengeligheten og brukervennligheten av tjenesten. Ved å foreta disse endringene vil man med små kostnader øke nytteverdien av gratistjenestene.

7 Litteraturliste

Bing, Jon *Rettslige kommunikasjonsprosesser*. NORIS (30) Oslo ISBN 82-00-06089-6

Bing, Jon og Sartor, Giovanni (eds), *The Law and electronic agents*. Complex 4/03, ISBN 82-7226-070-0

Daae, Morten, *Lovdata – Historie, lov- og forskriftssystem*. Complex 7/91, ISBN 82-518-3013-3

Haug, Are Vegard, *Politisk kommunikasjon på kommunenes hjemmesider*. Hovedfagsoppgave ved Avdeling for forvaltningsinformatikk, Universitetet i Oslo. Under utgivelse.

8 Vedlegg: Rapport fra Rettskildeprosjektet 2001

Rettskildeprosjekt

Samarbeid mellom Lovdata og Juriteket

Av

Gjermud Mathisen

Thomas Olsen

Knut Rønningsbakk

14.06.01

Innholdsfortegnelse

1	INNLEDNING	1
1.1	SAMMENDRAG	1
1.2	DEN VIDERE FREMSTILLING	1
2	PLANLEGGING/PROSJEKTERING	2
2.1	BAKGRUNN	2
2.2	PLANLEGGING	2
2.2.1	GENERELT	2
2.2.2	TEKNISK LØSNING	2
2.2.3	STANDARDSVAR	3
2.2.4	STATISTIKK, REGISTRERING AV HENVENDELSER	3
2.2.5	MARKEDSFØRING	4
3	GJENNOMFØRING	4
3.1	RESPONS	4
3.2	REDAKSJONELLE FORHOLD	5
3.3	SVAR PÅ SPØRSMÅL	5
4	ANALYSE AV SPØRSMÅL	6
4.1	STATISTIKK	6
4.2	ANALYSE AV TALLENE	6
4.2.1	KJØNN	6
4.2.2	SPØRSMÅL OM RETTSKILDER, RETTSHJELP ELLER EN KOMBINASJON	7
4.2.3	OFFENTLIG RETT ELLER PRIVATRETT	7
4.2.4	OFFENTLIG RETT	7
4.2.5	PRIVATRETT	7
4.2.6	OPPSUMMERING	8
4.3	SPØRSMÅL, SVAR OG KOMMENTARER	8
4.3.1	HELLIGDAGSFRED OG UTILBØRLIG LARM	8
4.3.2	SAMLIVSBRUDD	9
		I

4.3.3	FARS RETTIGHETER VED BRUDD	10
4.3.4	RETTSHJELP	10
4.3.5	SELVTEKT	12
4.3.6	ÅPNING AV BREV	13
4.3.7	SAMLIVSBRUDD II	13
4.3.8	”CANSHOP”	15
4.3.9	FORHOLDET MELLOM ADVOKAT OG KLIENT	15

5 JURIDISKE PROBLEMSTILLINGER OG DATASIKKERHET 16

5.1	FORHOLDET TIL RETTSHJELP	16
5.2	DATASIKKERHET	16
5.2.1	SIKKERHET VED E-MAIL.	17
5.2.2	MARKEDSFØRING AV TJENESTEN	17
5.2.3	REDAKSJONELLE FORHOLD	17

6 VIDEREFØRING AV PROSJEKTET 17

6.1	JURITEKET	17
6.2	REDAKSJON	18
6.2.1	ANSVARSFORHOLD	18
6.2.2	MEDARBEIDERE	18
6.2.3	RUTINER	18
6.3	MARKEDSFØRING	19
6.4	ØKONOMISKE RAMMER	19
6.5	SAMARBEID MED JUSSBUSS OG JURK	19

9 Innledning

9.1 Sammendrag

Rapporten gjelder samarbeidsprosjektet mellom Lovdata og Juriteket i rettskildeveiledning. Tjenesten går i korthet ut på å henvide til rettskilder som er publisert på internett, ut fra innsendte spørsmål. Denne veiledningstjenesten er ikke rettshjelp, og alle innsendte spørsmål er slettet. Prosjektet gikk fra 1. februar til 15. mai 2001, og blir avsluttet med denne rapporten. I perioden kom det inn 201 spørsmål som ble besvart. Dette utgjør ca. 2,5 spørsmål pr. virkedag.

Spørsmålene som kom inn, ble besvart med et standardsvar og henvisninger til de aktuelle rettskildene. Det var stor bredde i spørsmålene redaksjonen fikk, og alle henvendelser ble registrert ut fra kjønn, spørsmål om rettshjelp eller rettskildhjelp og rettsområde. Denne registreringen ble foretatt for å minske jobben med å skrive rapporten, og for å ivareta datasikkerheten til innsenderne ved å slette mailen med en gang.

Tallene viser at de som benyttet tjenesten i prøveperioden med en viss overvekt var menn. I overkant av halvparten av spørsmålene gikk på spørsmål om rettskilder, og i overkant av en tredjedel var spørsmål om rettshjelp. Det var også en overvekt av privatrettslige spørsmål, med en klar overvekt av spørsmål innen arbeidsrett og fast eiendoms rettsforhold. Av de offentligrettslige spørsmål var det forvaltningsrett og sosialrett som dominerte.

Redaksjonen mener det er et klart behov for en slik tjeneste. Juriteket kan videreføre tilbudet på en meget kostnadseffektiv måte

9.2 Den videre fremstilling

Rapporten vil først ta for seg utgangspunktet for prosjektet, og hvordan vi så for oss at ting skulle gjennomføres. Her er alt tatt med for å vise endringer som måtte foretas underveis. I andre del beskrives hvordan prosjektet ble gjennomført, og avvik fra den oppsatte planen.

I rapportens tredje del blir de spørsmålene som ble stilt analysert, med en stor bredde i eksempler på hvordan svar ble gitt. I fjerde del kommer en kort beskrivelse av forholdet til rettshjelp, og forhold rundt den tekniske løsningen.

I siste del kommer en redgjørelse for hvordan en slik tjeneste bør videreføres. De tema som blir vurdert er administrative forhold, tekniske løsninger, markedsføring og forholdet til institusjoner som driver rettshjelp.

10 Planlegging/prosjektering

10.1 Bakgrunn

Bakgrunnen for rettskildeprosjektet var Lovdatas mange henvendelser pr. e-post fra privatpersoner om hvor rettskilder ligger tilgjengelig på internett. Vi så også for oss at Institutt for rettsinformatikk (IRI) skulle være med, men pga. begrenset omfang av slike forespørsler ble IRI ikke med.

Ved at en liten redaksjon på tre personer fra Juriteket tok seg av disse henvendelsene skulle man prøve å gi en systematisk tilbakemelding til innsenderne av spørsmål. I tillegg hadde Lovdata med Aud Manger oversikt over de besvarelsene som ble sendt ut.

Hele redaksjonen lurte på hvor stort omfang denne tjenesten ville få, og hvilke spørsmål vi ville få. Et annet grunnleggende spørsmål var om det var behov for tjenesten.

10.2 Planlegging

10.2.1 Generelt

Knut Rønningsbakk tok initiativ til å få startet denne tjenesten, og tok kontakt med Lovdata og IRI (Institutt for rettsinformatikk). IRI ved Olav Torvund så ingen grunn til å bli med på dette prosjektet, i og med at de ikke mottok så mange henvendelser pr. mail. Lovdata ved Aud Manger var meget interessert i å bli med på et slikt opplegg. Lovdata fikk daglig flere henvendelser, og de besvarte henvendelser selv. Juriteket og Lovdata ble dermed enige om å kjøre et prøveprosjekt.

Det ble satt ned en redaksjon med Gjermund Mathisen som leder, Thomas Olsen som nestleder og Knut Rønningsbakk. Alle er medarbeidere ved Juriteket, og er de med mest erfaring derfra. Redaksjonen skulle ha jevnlig møter og skulle lage alt materiale i forbindelse med prosjektet.

I det neste møtet med Lovdata fikk vi utskrift av ca. 30 mailer med spørsmål de hadde mottatt. På grunnlag av dette dannet vi oss et bilde av omfanget av tjenesten vi skulle tilby, og vi laget et skjema for statistikk.

10.2.2 Teknisk løsning

Etter å ha vurdert flere alternativer, ble vi enige om å gjøre den tekniske løsningen så enkel som mulig. Vi vurderte å lage en hjemmeside med beskrivelse av tjenesten, og et skjema hvor brukerne av tjenesten kunne skrive inn og sende sine spørsmål. Det ble også vurdert å lage en egen brukerkonto som mailadresse, slik at redaksjonens medlemmer kunne logge seg på denne kontoen når man jobbet med de innsendte spørsmålene. Vi opprettet i stedet en mailingliste hvor alle i redaksjonen var oppført, og i tillegg Aud Manger fra Lovdata. Med dette fikk Lovdata kontroll med alle spørsmålene som kom inn, og med alle svarene som ble sendt tilbake.

10.2.3 Standard svar

Gjermund Mathisen laget følgende formulering som var i alle svarmailene vi sendte ut:

Denne e-posten er sendt fra et prøveprosjekt ved Juriteket, Det juridiske fakultet i Oslo (- om Juriteket se <http://www.jus.uio.no/juritek>). Prøveprosjektet har som formål og oppgave å gi veiledning om hvor man kan finne rettskilder / juridisk relevant materiale publisert på internett. Henvendelser til e-post-adressen rettskilde@jus.uio.no besvares av en liten gruppe juridiske studenter ansatt ved Juriteket. Alle henvendelser behandles konfidensielt. Verken henvendelsene eller personopplysninger arkiveres.

SVAR PÅ SPØRSMÅL

Dette prøveprosjektet verken kan eller vil yte rettshjelp, sml domstolloven §§ 218 flg. Det innebærer at prosjektet ikke gir juridiske råd eller yter juridisk bistand. Svar på henvendelser er bare viderehenvisninger til rettskilder / juridisk relevant materiale publisert på internett - uten ansvar for innhold, tolkning eller betydning av materialet det henvises til.

For informasjon om hvor man kan henvende seg for å få rettshjelp, se f eks <http://www.lovdatab.no/info/advokat.html> eller <http://www.jus.no/sider/53.html>

10.2.4 Statistikk, registrering av henvendelser

For å lette jobben med analysen av materialet når vi ble ferdige med prosjektet, laget Thomas Olsen et skjema for registrering av data. Skjemaet ble sendt slik ut:

Statistikk for rettskildeprosjekt	1	2	osv
Saksnr:			
Saksbehandler:			
Gjermund			
Thomas			
Knut			
Kjønn:			
Mann			
Kvinne			
Spørsmål om:			
Rettskilder			
Rettskilder/rettshjelp			
Rettshjelp			
Rettsområde:			
Offentligrettslig			
Sosial			
Forvaltning			
Straff			
Toll			
Skatt			
Odel			
Skole			
Annet			
Privatrettslig			
Finans			
Kjøp			
Fast eiendom			

Arv			
Familie			
Nabo			
Arbeid			
Annet			

Skjemaet ble laget på bakgrunn av de mailene vi fikk fra Lovdata. Dette registreringsskjemaet ble lagret i en Excel-fil på Drakon, som er en server som ligger under Det juridiske fakultet. Det ble opprettet en egen filgruppe, som kun redaksjonen hadde tilgang til.

10.2.5 Markedsføring

Vi ble enige om ikke å markedsføre tjenesten, verken på Juritekets eller Lovdatas hjemmeside. Tjenesten ble markedsført ved at Lovdata sendte et standardsvar tilbake til de som sendte inn spørsmål på mail. Standardskrivet som ble sendt ut så slik ut:

Lovdata har dessverre ikke anledning til å besvare alle henvendelser av denne typen, men ved Det juridiske fakultet i Oslo driver en liten gruppe juridiske studenter et prøveprosjekt som har som formål og oppgave å gi veiledning om hvor man kan finne rettskilder / juridisk relevant materiale publisert på internett. Dette prøveprosjektet mottar henvendelser på e-post: rettskilde@jus.uio.no

Prosjektet startet 1. februar 2001. På grunnlag av det standardskrivet som Lovdata sendte tilbake til innsendere av spørsmål, fikk vi bare 2 spørsmål den første uken. Vi ble da enige om å beskrive tjenesten på Lovdatas hjemmeside. Formuleringen var som følger:

Hjelp til å finne rettskilder

Ved Det juridiske fakultet i Oslo driver en liten gruppe juridiske studenter et prøveprosjekt som har som formål og oppgave å gi veiledning om hvor man kan finne rettskilder og juridisk relevant materiale publisert på internett. Dette prøveprosjektet mottar henvendelser på e-post: rettskilde@jus.uio.no

Etter at tjenesten ble markedsført på Lovdatas hjemmeside, fikk vi i snitt ca. 2,5 henvendelser pr. virkedag i hele perioden. Totalt mottok vi 201 henvendelser som redaksjonen svarte på.

11 Gjennomføring

11.1 Respons

Som nevnt ovenfor økte responsen enormt ved at tjenesten ble markedsført på Lovdatas hjemmeside. Totalt mottok vi 201 besvarelser i hele perioden. Dette antallet var noe i overkant av det vi hadde forventet.

11.2 Redaksjonelle forhold

Vi fant tidlig ut hvordan vi skulle besvare henvendelsene. Ved at alle i redaksjonen var med på mailinglisten fikk vi alle tilbakemeldinger på hva de andre svarte, og det var hyppige møter i starten av prosjektet. I hele perioden hadde vi alle jevnlig kontakt, og kvalitetssikringen av de svar som ble gitt er vi fornøyde med.

Lovdata ble holdt løpende orientert om inngående og utgående mail ved at de var med på mailinglisten. Det ble avholdt et telefonmøte i midten av mars, og Lovdatas representant i prosjektet sa seg da fornøyd med det som ble gjort.

11.3 Svar på spørsmål

Spørsmålene ble besvart fortløpende hvor vi brukte standardformuleringen som er vist ovenfor. En grundigere beskrivelse av svar på forskjellige spørsmål følger nedenfor. Her vises et fullstendig svar på et spørsmål vi fikk:

Spørsmål

Hei, fant adressen deres på lovdata.no.

Kan dere være behjelpelig med å gi meg en nettside for hvor jeg kan finne husleieloven?

På forhånd tusen takk!

Svar

Denne e-posten er sendt fra et prøveprosjekt ved Juriteket, Det juridiske fakultet i Oslo (- om Juriteket se <http://www.jus.uio.no/juritek>). Prosjektet har som formål og oppgave å gi veiledning om hvor man kan finne rettskilder / juridisk relevant materiale publisert på internett. Henvendelser til e-post-adressen rettskilde@jus.uio.no besvares av en liten gruppe juridiske studenter ansatt ved Juriteket. Alle henvendelser behandles konfidensielt. Verken henvendelsene eller personopplysninger arkiveres.

Takk for henvendelsen.

Lov om husleie.

<http://www.lovdata.no/all/nl-19390616-006.html>

Medarbeider

Dette prøveprosjektet verken kan eller vil yte rettshjelp, sml domstoloven §§ 218 flg. Det innebærer at prosjektet ikke gir juridiske råd eller yter juridisk bistand. Svar på henvendelser er bare viderehenvisninger til rettskilder / juridisk relevant materiale publisert på internett - uten ansvar for innhold, tolkning eller betydning av materialet det henvises til.

For informasjon om hvor man kan henvende seg for å få rettshjelp, se f eks <http://www.lovdata.no/info/advokat.html> eller <http://www.jus.no/sider/53.html>

På denne måte ble de fleste spørsmålene besvart. Besvarelsen ble også sendt til mailinglisten, slik de andre i redaksjonen fikk vite hvilke spørsmål som var besvart.

12 Analyse av spørsmål

12.1 Statistikk

Nedenfor følger statistikken vi fikk ut av det skjemaet vi laget før prosjektet startet. Total er summen av alle frekvenser vi fikk på de forskjellige postene i skjemaet, og prosent vil si den andelen det utgjorde av totalen.

Kjønn:	Antall	Prosent
Mann	117	58 %
Kvinne	84	42 %
Spørsmål om:		
Rettskilder	124	62 %
Rettskilder/rettshjelp	54	27 %
Rettsshjelp	23	11 %
Rettsområde:		
Offentligrettslig	84	42 %
Sosial	18	9 %
Forvaltning	23	11 %
Straff	11	6 %
Toll	0	0 %
Skatt	10	5 %
Odel	5	3 %
Skole	4	2 %
Annet	12	6 %
Privatrettslig	117	58 %
Finans	4	2 %
Kjøp	6	3 %
Fast eiendom	22	11 %
Arv	10	5 %
Familie	9	4 %
Nabo	6	3 %
Arbeid	28	14 %
Annet	32	16 %

12.2 Analyse av tallene

12.2.1 Kjønn

- er den eneste nøytrale faktorene som det er mulig å ta med i et slikt prosjekt, og er utledet gjennom navnet som underskriver mailen eller navnet som står foran mailadressen. Forholdet mellom kjønnene var med fordelingen 42 % for kvinner og

58 % for menn, og denne faktoren har vært stabil under hele prosjektet. Hvorfor det er slik er det vanskelig å si noen om, men en mulig løsning er at flere menn er mer aktive brukere av internett.

12.2.2 Spørsmål om rettskilder, rettshjelp eller en kombinasjon

Det ble også gjort en inndeling ettersom spørsmålet innsenderne stilte var om rettskilder, rettshjelp eller en kombinasjon av disse. Ovenfor i punkt 3.3 er et godt eksempel på et spørsmål om rettskilder. Innsender av spørsmål spør kort og godt hvor loven ligger på nettet, og vi henviser til aktuell internett-adresse. Rettshjelp blir det eksempelvis når innsender av spørsmål spør om sin rettsstilling ut fra et beskrevet faktum, og betydningen av begrep i en aktuell lov.

62 % av spørsmålene gikk på rettskilder, 11 % var rene rettshjelpsspørsmål og 27 % en kombinasjon mellom spørsmål om rettskilder og rettshjelp. Disse tallene er skjønnspregede, og det ble ikke laget noen standard for kategorisering. Tallene viser i alle fall at halvparten hadde skjønt poenget med tjenesten, mens en tredjedel prøver direkte eller indirekte å få rettshjelp.

12.2.3 Offentlig rett eller privatrett

Når vi laget dette skjemaet, bestemte vi oss for bare å enten krysse av for offentlig rett eller privatrett. Det blir skjønnspreget, men vurderingen blir hva hovedvekten i spørsmålet går ut på. I statistikk-skjemaet har vi kategorisert arbeidsrett som privatrett, selv om man like gjerne kunne plassert dette rettsområdet under offentlig rett. Tallene viser med dette en overvekt av privatrettslige spørsmål med 58 %, mot 42 % av offentligrettslige spørsmål. Hadde vi plassert arbeidsretten under offentlig rett, hadde tallene nesten vært i samme favør til offentlig rett. Konklusjonen på forholdet, er at vi mottok ca. halvt om halvt med spørsmål om privatrett og offentlig rett.

12.2.4 Offentlig rett

Her har vi også valgt å gjøre det slik at man velger kun en kategori for hvert spørsmål. Enkelte spørsmål vi har fått går over i flere offentligrettslige emner, men vurderingen blir den samme her. Hvis vi hadde fylt ut flere en ett emne, ville statistikken vært av mindre verdi.

De dominerende emnene som er det er spurt om, er forvaltningsrett med 11 % og sosialrett med 9 %. Strafferett og skatterett følger deretter med henholdsvis 6 % og 5 %. Kategorien ”Annet” representerer de spørsmålene vi ikke kunne plassere i de emneområdene vi har satt opp.

12.2.5 Privatrett

Som under offentlig rett har vi også her bare krysset av for et emne med samme begrunnelse.

Undre privatrettslige spørsmål er det arbeidsrett og fast eiendoms rettsforhold som dominerer, men henholdsvis 14 % og 11 %. Kategorien ”Andre” representerer her 16 %.

12.2.6 Oppsummering

Talle viser at de som benyttet tjenesten i prøveperioden med en viss overvekt var menn. I overkant av halvparten av spørsmålene gikk på spørsmål om rettskilder, og i overkant av en tredjedel var spørsmål om rettshjelp. Det var jevnt med spørsmål mellom privatrettslige- og offentligrettslige spørsmål. For privatretten var det en klar overvekt av spørsmål innen arbeidsrett og fast eiendoms rettsforhold. Av de offentligrettslige spørsmålene var det forvaltningsrett og sosialrett som dominerte.

12.3 Spørsmål, svar og kommentarer

I dette avsnittet vil det komme eksempler på spørsmål og de svarene vi ga. I visning av svar vil ikke standardformuleringen bli tatt med. I utvalget av spørsmål vil de mer ekstraordinære eksemplene komme, med det rettsområdet som blir behandlet som overskrift.

12.3.1 Helligdagsfred og utilbørlig larm

Spørsmål

Hei,

Håper at dere kan hjelpe meg med å vurdere hvordan min situasjon er i forhold til følgende "fille-hendelse":

Saken er at en venn av meg og jeg satte igang noe snekkerarbeid på huset en søndags formiddag, litt etter kl.10.00. Dette foregikk på motstående side av huset, sett fra anmelder. En sag var plassert inni garasjen, og jeg sjekket hvorvidt lyden fra denne var sjenerende. Lyden kunne knapt høres ved naboeiendommen, og var ganske sikkert ikke hørbar inne hos naboen. Naboen registrerte trolig aktivitet gjennom snakk og noe hamring, hvorpå hun tok kontakt med politiet. Politi ringte så opp oss, og meddelte at det var innkommet klage. Etter å ha snakket med politiet, valgte vi å gjenoppta aktiviteten, da vi mente vi ikke genererte noen "utilbørlig larm". Jeg ble dermed anmeldt av naboen for krenkelse av helligdagsfreden.

Den aktivitet vi gjennomførte er tradisjonell søndagsaktivitet for enhver selvbygger/oppusser, og jeg kan tillegge at liknende snekker-aktivitet var igang hos 3 andre naboer som bor noe lengre unna anmelder enn meg, hvor anmelder ikke har innsyn på eiendommen.

Mine spørsmål er:

Hvorledes blir begrepet "utilbørlig larm" fortolket i lovteksens sammenheng?

Er hammerslag på naboeiendom å regne som "utilbørlig larm"?

Finnes det eksempler på nabo tvister av samme kategori?

(dette er, som dere sikkert skjønner, et særstilt naboforhold)

Mvh

NN

Svar

Takk for henvendelsen!

Lov om rettshøve mellom grannar (grannelova).

<http://www.lovdatab.no/all/nl-19610616-015.html>

Se også sentrale forskrifter til loven

<http://www.lovdatab.no/for/sf/sf-19610616-015.html>

Å si hva som ligger i begreper i loven, er å gi rettshjelp.

Se også Norges Huseierforbund

<http://www.huseierforbundet.no/>

Medarbeider

Kommentar

Nå virker det her som om innsender av spørsmål har funnet loven, men lovhenviingen er tatt med som alltid. Henviser videre til sentrale forskrifter til loven. Vi poengterer samtidig at vi ikke kan gi rettshjelp, og hva det innebærer. Vi har også henvist til Norges Huseierforbund. Huseierforbundet kan gi videre hjelp.

12.3.2 Samlivsbrudd

Spørsmål

Min datter er i samlivsbrudd og hun har blitt truet til å skrive under en avtale, som hun heller ikke er enig i. Hun ble truet av tidligere samboer, ved at han ikke overholdt tilbakeleveringsavtaletidspunkt mm da han skulle levere tilbake felles sønn.

Jeg er ute etter rettskildene i denne sammenheng; vedr tvangsbruk i forb med avtalen, vedr å bruke en 2-åring som tvangsobjekt, samt mulige lovtekster etc, som vil kunne være henne til hjelp hvis disse midlene fortsatt blir brukt mot henne.

På forhånd takk for hjelpen, og lykke til videre med rettskildeprosjektet !

Svar

Takk for henvendelsen!

Se Kong Christian Den Femtis Norske Lov.

<http://www.lovdatab.no/all/tl-16870415-000-006.html>

Se også Lov om avslutning av avtaler, om fuldmagt og om ugyldige viljeserklæringer, 3. kap. § 28

<http://www.lovdatab.no/all/tl-19180531-004-003.html>

Medarbeider

Tilbakemelding

Takk for rask og god hjelp. Det var akkurat disse lovhenviingene jeg var på jakt etter.

Lykke til videre med prosjektet.

Kommentar

Svaret vi gir løser nødvendigvis ikke problemet til innsenderen, men spørsmålsstilleren får svar på det hun ønsker. Det er vanskelig å gi noen kvalifiserte henvisninger på slike områder.

12.3.3 Fars rettigheter ved brudd

Spørsmål

Heisann!

Så siden deres på Lovdata, og har behov for hjelp. Jeg er på utkikk etter lover og regler som gjelder rettigheter og plikter for far etter et samlivsbrudd. Hvor finner jeg dette?

Svar

Takk for henvendelsen!

En meget aktuell rettskilde for deg, er barneloven

<http://www.lovdata.no/all/nl-19810408-007.html>

Her finner du mange holdepunkter. Se også sentrale forskrifter i linken ovenfor.

Se også Foreningen 2 foreldres hjemmeside www.f2f.no, og spesielt lokalforeningen i Rogaland som har laget en informasjonsside om konsekvenser for samlivsbrudd:

http://home.online.no/~haralsun/f2f/ymse/f2f_veil.html

Medarbeider

Tilbakemelding

Takk skal du ha. Det var akkurat dette jeg var på jakt etter! Takk for et flott tilbud!

Mvh

NN

Kommentar

Barneloven er den sentrale rettskilden i forbindelse med samlivsbrudd, og det er også henvist til sentrale forskrifter til loven. Vi har også henvist til Foreningen 2 Foreldres hjemmeside, og deres avdeling i Rogaland som har laget en side om konsekvenser ved samlivsbrudd. Foreningen arbeider primært for å bedre fars rettigheter i forhold til samvær med barna, men økonomiske forhold blir også kommentert.

12.3.4 Rettshjelp

Spørsmål

Hei,

en utfordring til dere.....

Jeg, odelsgutt med ønske om å overta slektsgården, har i forberedelsen til dette støtt på noen hindringer.

pkt. 1.

Da den kommunale reguleringsplanen ble vedtatt er gårdens arealer lagt ut som "LNF-område" med tilføysen "med sterke verneinteresser".

pkt. 2.

I og med ovetagelse av slektsgården ønsker jeg et solidere inntektsgrunnlag. I den forbindelse har jeg tanker om oppføring av et stallbygg, ca 20 utleiebokser. Inntektgrunnlaget for driften ligger da i utleie av stallboks inkl. for, som da er dyrket på egen mark, for utleie til private hesteeiere eller til mer profesjonelle.

Etter et innledende møte med kommunen ble det fortalt at hest ikke er regnet som husdyr på linje med ku og gris, og at stallbygget derfor måtte byggemeldes. Videre måtte det, med

begrunnelse i ovennevnte status av hest, søkes omdisponering fra reguleringsplanen for slike utleiestaller. Kommunen ser da på dette stallbygget som en næringsvirksomhet som ikke direkte er landbruksrelatert. (dette iflg. fylkeslandbrukssjefen og kommunale etatsledere)

Til nå har jeg løpt igjennom kontorer og etater i kommunen, jeg møter fortåelse og aksepter for ideene, men hele tiden kommer nye aktører inn og må uttale seg. Videre kan jeg nevne at reguleringsplanen er utsatt en tid, noe som har konsekvenser for meg.

Avsporing 1;

Det er som eventyret den syvende far i huset, og pr dags dato er jeg ennå ikke sikker på om næringsjefen er avgjørende myndighet.

Avsporing 2;

Til historien hører det også med at om jeg skulle starte oppdrett av kjøttfe, ville jeg ikke ha måttet søke omdisponering av arealet, jeg måtte da kun byggmelde dette med et sannsynlig krav om inngjerding av hele beieområdet, dvs. skogsarealene også, for å sikre almenheten mot beitende storfe.

Hvilket råd har dere til meg i disse to sakene;

Jeg føler det galt av kommunen å båndlegge arealer tilhørende et bruk hvor jord og skog drives iht. forskriftene. Kommunen står her bak aktiv dødshjelp i og med at inntekstgrunnlaget ikke kan økes. Det koster jo noen kroner å overta selv om man har odell. Videre føles det ikke riktig å bli forelagt et gebyr for å behandle en søknad om omdisponering av arealet som er båndlagt. Man snakker her om tekniske grep en kommune har foretatt for i neste runde å ta betalt for å behandle en tilbakeføring til opprinnelig status.

Videre aksepterer jeg delvis at det må søkes byggeltillatelse for stallbygget i og med at jeg ønsker et sanitæranlegg innlagt for brukere av bygget. Delvis fordi om jeg selv skulle være bruker av bygget vill jeg kun måtte byggmelde dette.

Siste avsporing;

Hesters status i EU er interressant.

Er det slik at disse er jevnstilte med husdyr som ku, gris etc. må jo regelverket her i landet harmoniseres med EUs lovverk.

Jeg mener at kommunen må se på de muligheten som byr seg og akseptere at bruk på denne størrelsen forsøker å etablere en økonomisk tygghet.

Hilsen NN

Svar

Takk for henvendelsen!

Mange spørsmål her. Bare for å rette opp missforståelsen, vi driver ikke rettshjelp. Oppsøk rettshjelper. Se link nedenfor.

Plan- og bygningslov.

<http://www.lovddata.no/all/nl-19850614-077.html>

Se også sentrale forskrifter til loven

<http://www.lovddata.no/for/sf/sf-19850614-077.html>

Sjekk opp forholdene dine med Norges Bondelag.

<http://www.bondelaget.no/>

For rettskilder innen EU, se

<http://europa.eu.int/eur-lex/da/lif/index.html>

Medarbeider

Kommentar

Dette er et klassisk spørsmål om rettshjelp. Slike mailer avsluttes gjerne med formuleringen ”hva sier loven om dette?”. Her er det ikke noe annet å gjøre enn å si hva vi gjør, og henviser til aktuelle lover og organisasjoner som kan hjelpe vedkommende.

12.3.5 Selvtekt

Spørsmål

Jeg lurte på om dere kunne hjelpe meg med og finne ut hva som om handler selvtekt.

Grunnen er at jeg har problemer med en tidligere utleier.

For en del år siden gjorde jeg en kjempe bommert ved og gjøre meg til tyv mot utleier, jeg ble heldigvis tatt for dette.

Da jeg fikk besøk av to lensmannsbetjenter tilstod jeg det faktiske forholdet og vedtok bot og det krave utleier mente jeg hadde gjort skade for.

Dette er betalt for mange år siden, jeg tok kontakt med utleier for og få tilbake de tingene han hadde tatt til for varig, men ut leier mente fortsatt at jeg skyldte han penger, noe jeg ikke gjør. Jeg ble så fortvila at jeg ikke gjorde noe mere.

Men etter flomen vi hadde her i X fikk jeg greie på at han drev og ga bort div + samt at han hadde hat garasjesalg, noe jeg så på en oppslagstavle, den plakaten har jeg tatt vare på.

Jeg tok da kontakt med X Lensmannskontor. Her snakket jeg med Lensmannsbetjent A han var det som kom hjem til meg den gangen jeg gjorde det fatale. Han forklarte at jeg skulle skrive et brev til utleier. Det gjorde jeg, men jeg hørte ikke noe fra han.

Da tok jeg kontakt med lensmannskontoret for og snakke med A, men han kommer ikke til bake for den 27 mars. Jeg ble da satt over til Lensmann B, jeg la fram saken men ble så og si bare avfeid. Han sa at han skulle ta kontakt, men innett er skjedd.

Så jeg er vel fortsatt stemplet som en kriminell, etter hans øyne. Dette har skjedd med flere en meg. For hvis jeg forfølger saken så vil denne hven seg med rassiaer og det som er værre.

Da jeg er en ivrig jeger og har våpen så er dette noe han vil ta fra meg med glede bare for og hevne seg, det er den følesen jeg sitter inne med, etter og ha sett hva han har gjort med andre som har prøvd og få en rettferdig saksgan.

Jeg er uføretrygdet og har ikke så godt med midler til og kontakte en god advokat, så jeg lurte da på om dere kunne hjelpe meg og finne de loven som omhandler selvtekt til egen vinning eller noe sånt. Det er snak om verdier mellom 10000-15000 kroner.

For meg er det mye penger, for mine ting er nok borte. Jeg er ikke ut etter noen form for hevn men kun rettferdighet i denne saken.

Svar

Takk for henvendelsen!

Anbefaler deg å ta kontakt med forliksrådet i din kommune.

Ta med alle papirer og bevis for det du har betalt, og lag en liste over eiendeler som tidligere leietaker tok som sikkerhet.

Forlikrådet skal gi deg veiledning i hvordan du skal gå frem for å fremme ditt krav.

Medarbeider

Kommentar

Her er det ikke noe poeng i å henvise til så mange lover. Vi anbefalte personen å ta kontakt med forlikrådet i sin kommune.

12.3.6 Åpning av brev

Spørsmål

hei!

Jeg har ett spørsmål. jeg er en gutt på 16 snart 17 år gammel.

-jeg lurer på om min far har rett til åpne min post, uten min tilatelse?

-i så fall ikke, kan du si hvilken § (parragraf) dette står i. sånn at jeg har ett bevis på at det ikke lov?

på forhånd takk!

vennlig hilsen NN

Svar

Takk for henvendelsen!

1. Forholdet mellom deg og din far:

a) Lov om vergemål for umyndige.

<http://www.lovdatab.no/all/nl-19270422-003.html>

Se også sentrale forskrifter

<http://www.lovdatab.no/for/sf/sf-19270422-003.html>

b) Se også Barneloven.

<http://www.lovdatab.no/all/nl-19810408-007.html>

2. Åpning av brev.

Almindelig borgerlig Straffelov (Straffeloven).

<http://www.lovdatab.no/all/nl-19020522-010.html>

Se Straffelovens § 145

<http://www.lovdatab.no/all/tl-19020522-010-017.html>

Medarbeider

Kommentar

Vi prøver først å belyse forholdene med umyndiges stilling og foreldrenes ansvar i forhold til dette, og deretter å henvise til straffebestemmelsen i straffeloven. Faktum er i dette tilfellet meget tynt.

12.3.7 Samlivsbrudd II

Spørsmål

Hei!

Håper dere kan hjelpe meg med litt henvisninger.

Min samboer har to små barn fra et tidligere ekteskap. Hun har foreldre retten, men de er enige om et utvidet samvær opp til maks 152 dager i året. De har vært enige om at ungene besøker faren annenhver helg og en dag i uken på overnatting (skriftlig). Faren har ønsket mer tid med ungene og har fått en ettermiddag til i forbindelse med den ene dagen i uken. Under familiemøter har moren vært villig til å strekke seg lenger for å imøtekomme faren. De har hatt en praksis i ca 1 1/2 år der ungene har vært hos faren på tirsdagene (i tillegg til annenhver uke). Faren har så ønsket å flytte denne dagen til mandagen, men dette passer ikke overens med jobben til moren. Faren har da sagt at han har rett til å ha ungene på mandagen og at moren er pliktig til å gå med på dette. En subjektiv kommentar er at faren er bitter og gjør dette hovedsaklig for å skape problemer. Han forsøker å bytte dager og helger og påstår at de er blitt enige om nye ordninger. Faren kan uanmeldt trappe opp i barnehagen og hente ungene uten at de er blitt enige om dette. Hvilke rettigheter har moren (som hovedforsørger) til å si nei til farens forskjellige innfall om hans "rettigheter" til å forlange å ha ungene når det passer for han.

Den samme faren kan ringe moren 10 ganger sammenhengende og skjelle henne ut. Vi ber han la være å ringe uten at det nytter. I tillegg kommer han med verbale angrep når de treffes. Kan vi reservere oss mot slike telefonsamtaler? Hva sier lovverket angående trakassering?

Håper dere kan hjelpe meg litt på vei her!
Mvh
NN

Svar

Takk for henvendelsen!

Lov om barn og foreldre (barnelova).

<http://www.lovdatab.no/all/nl-19810408-007.html>

Sentrale forskrifter til loven er:

<http://www.lovdatab.no/for/sf/sf-19810408-007.html>

For privatlivets fred, se straffeloven

<http://www.lovdatab.no/cgi-wift/wiftldles?doc=/usr/www/lovdatab/all/tl-19020522-010-044.html&emne=privatlivets+fred&>

§ 390.

For hele straffeloven, se

<http://www.lovdatab.no/all/hl-19020522-010.html>

Nå fins det også telefoner som har den funksjonene at de bare gir opptattsignal til de nr. mann selv angir. Bang Olufson har en slik modell, men sjekk din lokale teleforhandler om han har andre modeller. Sjekk også opp med Telenor om det er mulig å koble ut enkelte nr.

For mer informasjon om samlivsbrudd, se Foreningen to foreldre, www.f2f.no, sin hjemmeside:

http://home.online.no/~haralsun/f2f/ymse/f2f_veil.html

Denne organisasjonen jobber for mere samværsrett til faren i forholdet. Den som har foreldre retten har i utgangspunktet alle fordeler. Se barneloven.

Medarbeider

Tilbakemelding

Tusen takk for svaret.

Barnelova og forskrifter har jeg vært innom, men du kom med en del andre ting som er nyttige. Mvh NN

Kommentar

Vi viser først til barneloven som regulerer rettigheter mellom foreldre og barn. Vi henviser deretter til paragrafen i straffeloven om privatlivets fred og gir et tips om tekniske muligheter for å unngå plagsomme telefoner, og til slutt en henvisning til Foreningen 2 Foreldre.

12.3.8 "Canshop"

Spørsmål

Hei,

mitt navn er NN, jeg er fra det kommende hiphop nettmagasinet XX
jeg leste at dere kanskje kunne hjelpe meg med noen viktige spørsmål fra loven.
For at verken vi eller lesere skal gjøre noe ulovlig vil vi gjerne vite følgende:

- Har vi lov til å starte en canshop over internett, som selger spraybokser til bruk av lovlig graffiti?
- Hvilke straffer er det for ungdom som blir tatt i å tagge, og har de noen rettigheter?
- Hva slags rettigheter har man for advokat i en slik sammenheng?
- Har politiet noen rett til å bruke fysisk vold mot slike?

Er det noe mer som hadde vært godt å vite om dette temaet ville jeg kjempegjerne fått vite det også..

- Dere vet vel ikke noe om hvordan man kan registrere firma når man er 17 år?
- Må man betale skatt?
- Finnes det et ungsomsforetaks register?

Takk for hjelpen /NN

Svar

Takk for henvendelsen!

Vi driver ikke rettshjelp, så det er ikke så mye jeg kan hjelpe deg med.

For start av firma, se

<http://www.brreg.no/>

her finner du alt du trenger å vite om registrering av firma.

For straffbare forhold, se straffeloven

<http://www.lovddata.no/all/nl-19020522-010.html>

Se linken nederst på denne mailen for oversikt over rettshjelpere.

Medarbeider

Kommentar

Det er her nesten fristende å gi rettshjelp, men vi kunne bare henvise til hjemmesiden til Registrene i Brønnøysund, og til straffeloven generelt.

12.3.9 Forholdet mellom advokat og klient

Spørsmål

Hva er problemstillingen naar min advokat gjennom samarbeide med motpart advokaten ingaar en avtale stikk imot mine interesser. Er advokatens avtale p.g.a hans stilling i rettsystemet godtatt som avgjørende eller har jeg adgang til siterte lagmans eller hoyesterett dom (er)som gir meg adgang til a rette paa den "urimelige" avtalen ingaatt "over mit hode og uten min forhaands viten"

Takker for oppmerksomheten og ønsker dere alt godt

NN

Svar

Takk for henvendelsen!

For informasjon/regler for advokater, se
<http://www.jus.no/dna/>

Se også Lov om avslutning av avtaler, om fuldmagt og om ugyldige viljeserklæringer, 3. kap.
<http://www.lovdatab.no/all/tl-19180531-004-003.html>

Medarbeider

Kommentar

Den Norske Advokatforening har på sine hjemmesider publisert sine regler for god advokatskikk, og det var i denne sammenhengen relevant å henvise til disse. For gyldigheten av avtalen som advokaten eventuelt har inngått, blir det henvist til avtalelovens tredje kapittel.

13 Juridiske problemstillinger og datasikkerhet

13.1 Forholdet til rettshjelp

Hva som ligger i begrepet rettshjelp er regulert i domstolloven §§ 218 og 219. Slik vi ser det, kommer en slik henvisningstjeneste ikke inn under lovens regler. Det er noen momenter som bør omtales i denne sammenheng.

Fra starten av prosjektet har redaksjonen vært svært bevisst på forholdet til å gi rettshjelp. I markedsføringen av tjenesten er det liten tvil om at tjenesten er en ren henvisningstjeneste til rettskilder som foreligger fritt på nettet. I svarene redaksjonen har gitt, blir dette på nytt presisert i standardformuleringen, og svaret som blir gitt kommer i midten av denne standardformuleringen.

Ut fra at denne tjenesten drives av juridiske studenter ved Det juridiske fakultet ved Universitetet i Oslo, kan noen muligens forvente å kunne få rettshjelp. Om så er tilfellet, vil nok denne oppfatningen bli avlivet ved redaksjonens korte og konsise svar.

Konklusjonen i denne vurderingen er at vi ikke har drevet rettshjelp, og vi tror ingen som har fått tilbakemeldinger har misforstått dette.

13.2 Datasikkerhet

I prøveprosjektet har vi gjort den tekniske løsningen så enkel som mulig. Sammen med markedsføringen av tjenesten på Lovdatas hjemmeside, ble det lagt inn en link til mailinglisten som ble opprettet i forbindelse med prosjektet. Med andre ord gikk

alle spørsmål og svar til de tre i redaksjonen og til Aud Manger i Lovdata. For redaksjonens vedkommende har det blitt laget rutiner for sletting av innsendte spørsmål og besvarelsene av disse etter at opplysningene i statistikkskjemaet var fylt ut. Med dette er sikkerheten for opplysningene til innsendere av spørsmål ivaretatt på en betryggende måte.

13.2.1 Sikkerhet ved e-mail.

E-mail er ikke en sikker måte å overføre informasjon på. Det foreligger pr. i dag ingen standard krypteringsprogram for e-mail. Redaksjonen foreslår allikevel å fortsette på samme måte som før, med å bruke e-mail som medium for tjenesten. I beskrivelsen av tjenesten bør eventuelle brukere av tjenesten gjøres oppmerksom på dette forholdet. Brukeren av tjenesten aksepterer dermed den risikoen som dette medfører. Brukerne kan med fordel også oppfordres til ikke å sende inn personopplysninger eller annen sensitiv informasjon.

13.2.2 Markedsføring av tjenesten

Et videre samarbeid med Lovdata, slik det har fungert i prøveperioden, anbefales videreført. Dette innebærer en kort beskrivelse av tjenesten på deres hjemmeside. Dette skaper en god publisitet rundt tjenesten.

Juriteket bør lage en web-side som beskriver tjenesten. I beskrivelsen av tjenesten skal det gå klart frem hva man kan få hjelp til og hva som faller utenfor tjenesten. Det bør også her fremgå at personene som spør ikke trenger å oppgi navn eller andre personlige forhold som ikke har med saken å gjøre. Det skal også opplyses om at e-mail ikke er en sikker måte å transportere informasjon på, og at svar også kommer pr. mail. I tillegg opplyses det om rutinene for å slette mail.

13.2.3 Redaksjonelle forhold

Siden alle i redaksjonen får inn- og utgående e-mail, må rutinen for sletting av mail videreføres. Sletting av mail skjer ved hvert redaksjonsmøte. Alle i redaksjonen bør også skrive under en taushetserklæring om forholdene i redaksjonen.

Rutinen med å lagre anonyme opplysninger i et statistikkskjema foreslås videreført. Lagringen av dette skjemaet er det bare redaksjonen som har tilgang til, ved at man viderefører rutinen med å lagre det på serveren Drakon i en egen filgruppe.

14 Videreføring av prosjektet

14.1 Juriteket

Juriteket ligger under Seksjon for informasjonsteknologi, og er forkortelse for Juridisk informasjonsteknologi. Juriteket driver primært brukerstøtte ved PC-stuene på Domus

Nova, og holder brukerkontokurs for universitetet. Juriteket har også ansvaret for å avholde Lovdatakurs ved Det juridiske fakultet, og har således jevnlig kontakt med Lovdata. Juriteket har dermed solid kompetanse i søking av rettskilder som foreligger elektronisk.

14.2 Redaksjon

14.2.1 Ansvarsforhold

Leder for Juriteket er ansvarlig for tjenesten, og skal være delaktig i tjenestens drift. Begrunnelsen for dette er å søke en best mulig kontinuitet i redaksjonen, og å kunne utvikle tjenesten videre.

Det fremste problemet med studentorganisasjoner er at det veldig ofte er veldig personavhengig. Ved å gi leder for Juriteket ansvar for en slikt tjeneste, vil man kunne sikre en viss stabilitet i tilbudet.

14.2.2 Medarbeidere

Alle medarbeiderne i dette prosjektet skal være medarbeidere ved Juriteket. Med dette slipper man mye ekstra opplæring, og kontinuiteten i tjenesten sikres.

Den nåværende redaksjon ser for seg en løsning der en person er redaktør/leder, en nestleder og en medarbeider. Nestleder tar over når leder slutter.

Kvalifikasjon for å bli med er antall timer jobbet som veileder ved Juriteket. Alle medarbeiderne ved Juriteket er jusstudenter, og kunnskaper om data/IT fåes best ved å jobbe som veileder. Ved å iverksette et slikt tiltak kan motivasjonen for å ta flere vakter øke, og et slikt system krever relativt lite administrasjon.

14.2.3 Rutiner

Vi ser for oss en løsning der de tre i redaksjonen har en vaktuke hvor de jobber fra 2-3 timer hver dag i tidsrommet fra kl. 14.00 til 17.00. For at tjenesten skal ha størst mulig verdi for de som bruker den, bør svar gis innen 24 timer. Med et slikt system vil alle spørsmål som blir sendt inn innen kl. 16.00 kunne bli besvart samme dag. Det jobbes kun fra mandag til fredag.

Hver 14. dag er det redaksjonsmøte hvor man tar opp spørsmål som måtte komme. Det er i dette forumet man bestemmer hvilken praksis man legger opp til. Hver måned holdes møte med Seksjon for informasjonsteknologi (SIT) og eventuelt representant for en samarbeidspartner.

Metode eller fremgangsmåte for søk etter rettskilder i de tilgjengelige systemene blir ikke beskrevet her. Ved en videreføring av prosjektet bør en metode for besvarelse av spørsmål bli laget.

14.3 Markedsføring

Et videre samarbeid med Lovdata, slik det har fungert i prøveperioden, anbefales videreført. Dette innebærer en kort beskrivelse av tjenesten på deres hjemmeside. Dette skaper en god publisitet rundt tjenesten. I tillegg beskrives tjenesten på Juriteket hjemmesider, med en mer utfyllende beskrivelse, jfr. punkt 5.2.2 ovenfor.

14.4 Økonomiske rammer

Her følger forslag til hvordan man skal løse de økonomiske spørsmålene ved en eventuell videreføring av prosjektet.

En eventuell samarbeidspartner bevilger penger til Seksjon for informasjonsteknologi ved Det juridiske fakultet, som igjen betaler ut lønn til medarbeiderne i prosjektet.

Juritekleder får 5 timer i uken for å være ansvarlig for prosjektet. Dette innebærer å møte på redaksjonsmøtene og å føre kontroll med tjenesten.

Redaktør får 5 timer i uken for å stå for oppfølging av nye medarbeidere, og utvikling av tjenesten.

Den som har vakt får betalt 2-3 timer hver dag, alt etter hvor mange henvendelser som kommer.

Totalt utgjør dette 20 til 25 timer i uken. Tjenesten skal være bemannet fra ca. 15. august til ca. 15. juni. Dette medfører en bemanning i ca. 42 uker. Redaksjonen foreslår at jobben avlønnes med samme lønn som medarbeideren har ved Juriteket. Totalt vil man med dette få en kostnadsramme ca. kr. 100.000 for perioden.

14.5 Samarbeid med Jussbuss og JURK

Et samarbeid med Jussbuss eller JURK anbefales ikke. Tjenesten videreføres best og mest kostnadseffektivt ved at kun Juriteket driver tjenesten.

Dette begrunnes med at Juriteket er etablert med kontorer og teknisk utstyr. Juriteket har også faste rutiner i forhold til arbeidskontrakter og avlønning av sine medarbeidere. En videreføring av tjenesten vil dermed ikke by på mye merarbeid i forhold til dagens driftsnivå.

Redaksjonen er ikke fremmed for et samarbeid, men dette vil være resurskrevende. Det anbefales at Det juridiske fakultet oppretter en egen hjemmeside hvor man beskriver tjenester som er drevet av studentene ved fakultetet. JURK, Jussbuss og Juriteket kan lage rutiner for å henvise til hverandres tjenester.